

शिक्षा

प्रथम भाग

भिक्षु अश्वघोष
मानन्दकुटी विहार, स्वयम्भू

शिक्षा

२००१-०१/१०८
प्रथम भाग

भिक्षु अश्वघोष
आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाली भाषा)

(१) बौद्ध प्रश्नोत्तर	(१२) उखानको कथा संग्रह
(२) बौद्ध दर्शन	(१३) बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा
(३) नारी हृदय	(१४) मिलिन्द प्रश्न
(४) बुद्ध शासनको इतिहास	(१५) श्रमण नारद
(५) ~~विचार~~	(१६) वेस्सन्तर जातक
(६) मानमाला	(१७) बौद्ध विश्वास भाग-१
(७) बुद्ध र बहीको विचार	(१८) सतिपट्टान भावना
(८) शान्ति	(१९) बौद्ध विश्वास भाग-२
(९) बौद्ध ध्यान	(२०) बौद्ध दपंग
(१०) पञ्चशील	(२१) सप्तरत्न धन
(११) लक्ष्मी	(२२) सफलताको रहस्य
	(२३) मानव महामानव

Dhamma Digital

Dharmakirti Publication—

(English)

1. Buddhist Economics & The Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar

शिक्षा

प्रथम भाग

भिक्षु अश्वघोष
मानन्दकुटी विहार, स्वयम्भू

प्रकाशक—

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार (नघःल)

बुद्ध सम्बत् — २५३०

विक्रम सम्बत् — २०४३

नेपाल सम्बत् — ११०६

इस्वी सम्बत् — १९८६

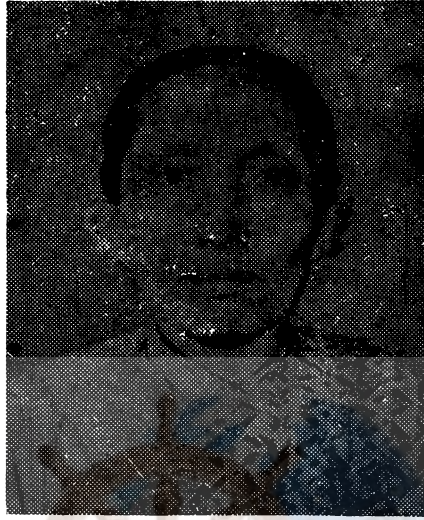
प्रथमावृत्ति — १२००

मुद्रक—

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं

फोन— २२१०३२

स्व० हेरामाया महर्जन

जन्म बि. सम्बत् १९७८ आषाढ कृष्णपक्ष द्वादसी

मृत्यु बि. सम्बत् २०४२ माघ कृष्णपक्ष षष्टमी

Dhamma Digital धर्मदान

थुगु शिक्षा धंगु ज्ञानया सफू दिवंगत जूम्ह
हेरामाया महर्जनया पुण्य-स्मृतिस धर्मदान यानार्पिं—

पति - सूजंमान महर्जन

काय् - पुष्प महर्जन

म्ह्याय्पिं - हेरादेवी, मोहनदेवी, सानुमाया महर्जन

भौ - नानि महर्जन

छय्पिं - रमेश महर्जन, दिनेश महर्जन

प्रकाशकीय

एव शिक्षा वैगु धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठीया सच्छि व
कि निगूगु (११२) सफू छिकपिनि म्ह्योने तय् खना जिमित
लयता वो । एव सफू पूज्य अश्वघोष भन्ते नं च्वया बिज्यागु
घटनात्मकगु शिक्षां जायाच्चंगु खः ।

एव सफू दिवंगत जुया दीम्ह हेरामाया उपासिकाया
नामं वयकया पति (जहान) सूर्जमान महर्जन, काय् पुष्प
महर्जन, म्ह्यार्यपि हेरादेवी, मोहनदेवी, सानुमाया महर्जन,
भौ नानि महर्जन परिवारपिस चन्दा तथा धर्मदान याना दीगु
खः । थुगु पुण्यं मगाः मचाः धंगु छुं मदेमा दुःखं मुक्त जुइत नं
हेतु जुइमा धंगु वय्कपिनिगु इच्छा खः ।

थुगु सफू च्वया नं प्रेसे नं बिज्याना आपालं परिभ्रम
याना बिज्याम्ह पूज्य अश्वघोष भन्तेयात व सफू छापे याय्त
माक्व ध्यबा बियादीपि सूर्यमान महर्जन परिवारपिन्त धर्मकीर्ति
विहारपाखें आपालं धन्यवाद दु ।

धम्मवती

अध्यक्ष — धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
श्रीघः, ये

यल पञ्चदान ११०६

थःगु खँ

सफूया नां “शिक्षा” धका तथा । खँ ला थःगु जक अपो दु । एसां फुकसिगुं जीवने जुया च्वंगु खँत खः । बुद्ध धर्मं व्यवहारिक धर्मं खः धका ध्यमे धाना जुया । “धाय् मःपु याय् थाकु ।” कीगु जीवने समस्या व बाधा यको दु । तर समस्या समाधानपाखे मनूते उस्त ध्यान मवं । परोपदेशे पाण्डित्यपि नं यकों दु समस्या समाधान याइपि मद्दु । उपदेश व भाषण बुद्धिविलाषिता थें जक जुया वल । थये छाय् जूगु धैगुपाखे छक ध्यान बी माला च्वंगु दु । न्ह्यागुं ज्या यायेत आँट व ध्यवा जक दया नं मज्यू, गुहाली बीपि नं माः । थूसा नं स्यूसा नं थःहं याय् मछिना वल । आदर्श व निस्वार्थं जुइ धका कुतः यास्ता नं वातावरण व परिस्थिति सफल याके मन्थु । थ्व थौयागु वातावरण गनं वोगु ? गुलि च्वनीगु मस्यु । थये जूगु शिक्षा ताले मलागुलि ला मनूत स्वार्थी जूगुलि ला मस्यु ।

पाठकवर्गयाके निता खँ कथा क्षमा फोना च्वना । थ्व सफूती थःगु खँ थःत जूगु घटनाया खँ प्रसंगवश निसा काकां वया च्वंगु दु । मेता खँ खः भाषाया एक रूपता मद्दु । साधारण मनूतसें थुइगु व न्हिया न्हियं ल्हाना च्वनीगु भाय् छयला तथा । थुगु सफूती च्वंगु भाषाय् व्याकरण मद्दु ।

युक्ती ष्वंगु अपो खंत आनन्दभूमी पत्रिकाय् व धर्मकीर्ति
पत्रिकाय् छापे जुइ धुं कुयु पुलांगु लेखत खःसां खं न्हूगु हे तिन ।
गुलि प्रकाशित मज्जनिगु लेखत खः ।

जिगु मनया खं पाठकपिनि ग्होने प्वकेगु मौका बिया
बिज्यागुलि धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठीया अध्यक्षा धम्मवती
मनगारिकाप्रति कृतज्ञ जुया । बांलाक व याकनं छापे घाना
न्यूगुलि नेपाल प्रेस नं धन्यवादया पात्र जू ।

— भिक्षु अश्वघोष

Dhamma.Digital ध्यानकुटी, बनेपा

१९०६ गुणपुन्ही

विषय सूची

बुद्धया शिक्षा	१
शिक्षा द्वाय् मागु	५
थःत थम्हं न्वाय् सैगु शिक्षा	६
घाय् अःपु याय् षाकु	१६
वाःचाः मदु अथवा होश मदु	२०
मिथ्यादृष्टि	२६
खःगु खं नं न्ह्याथासं त्हाय् मज्यू	३१
धर्मं व कर्तव्य	३४
बुद्धया वचनयात्त नुगले थनेबले	४०
अशान्ति गुबलें तनीमखु	४५
मांया गुण	५०
सारणीय धर्मं ६-ता	५२

बुद्धया शिक्षा

३३

सिद्धार्थं कुमारयात छु दुःख दु ? मगाः मचाः धंगु छुं
मदु । बांलागु दरबार दु । बांबांलापि भिसात दु । यशोधरा
देवी थें जाम्ह कला दु । न्ह्याबलें सेवा याय् धका तयार
जुया च्वंपि सेवकत दु । एसां सन्तोष मदु । सुख मदु ।
सन्तोष मदु धंगु थौं कन्हैया राजकुमारपिभ्त थें जागु न्ह्याक्को
दुसां मगागु असन्तोष मख्खु । थःत सुख व सुविधा दुथें जनता-
तेत सुख मदुगुलि सन्तोष मदु ।

दरबारे च्वना जनताया सेवा याय्गु मछिगुलि व
भौतिक सुख जक नं दयां मगाः धंगु मती तथा मानसिक सुख
नं देगु ज्ञान माले धका २६ न्यीगुदेंया वैसे नकतिनि जक
काय्मचा बुद्धका च्वंम्ह कलायात नं वाक्कु छिना माया मारे
थाना दरबार तोता वन ।

सुखमय जीवनया बारे थःके अनुभव दहे दु । दुःखमय
जीवनया अनुभव मदुनि । जनताया जीवन गथेच्वं धका
सीकेत भिक्षा फोना जनताया खाना नया स्वत । न्ह्याप्पां
वाक्क वज्ज । म्हुतुइ जाप्य ते मफु । थःत थम्हं न्वात जनताया
सेवा याय् धका आपासिया हित व सुख याय्गु मती तथा
वयागु लुमंकि ।

अले थुइका काल दरबारया जीवन व जनताया जीवन

[२]

गाकं षाः खनि । आः प्वाः जायक नय् मखंपि नं दु । आः मनसे नं च्वने माल धका भति भति नेगु कम यायां मनसे नं च्वना स्वत ।

अबसं च्वना मनसे धर्मं कर्मं याना च्वंपि नाप नं जीवन हन । थज्योगु फुक्क अनुभव याना नं दुःखया कारण व मानसिक उन्नति जुइगु लेंपु लुइका काय् मफु । मनसे च्वंगुलि फन चिस्तन शक्ति हे मदया वन । छाय् दरबार तोता वयागु बैगु खें नं लोमन । भतिचा होश दसेंलि छांलाना च्वनेगु नं मज्यू खनिका धका थुइका काल ।

भति भति हाकनं ननं शरीर बःलाका बुद्धगयाया छमा वंगलसिमाया कोय् किचले च्वना आनापानस्मृति-सासः दुहां पिहां जुइगुली होश तथा अन्तमुंखी जुया थत थःम्हं म्हसीगु छ्याने एकचित्त याना च्वन । संसार दुःखया छेँ खः । दुःखया कारण छु धैगु मनूतसें मस्यू । न्ह्याक्को दुसां मगागु तृष्णां याना दुःख दैच्वन खनि । न्ह्याक्को दुसां मगागु आशा-कुति पह मद्रुसा दुःख दैमखु । दुःख मदैगु ज्ञान खः भार्य-अष्टाङ्गिक मार्गं = उत्तमगु च्यापु लेंपु । उकी न्हापांयागु लेंपु खः नुग यचुइगु सम्यक्दृष्टि = मद्रं क थुइका काय्गु, मद्रं गु नियत दैगु, मद्रं क खें र्हाय्गु, मद्रं क ज्या याय्गु, मद्रं क जीवन हनेगु, मद्रं क कुतः याय्गु, मद्रं क होश तैच्वनेगु । मद्रं क मन थातं तय्गु वा चंचल चित्त मजुइगु ।

थुपि खें थुइका काय् धुनेषं सिद्धार्थया दुनेया मिखा चाला बल । न्हापा मद्रुगु ज्ञान दया मन याउंसे च्वन । मनं

तुनागु ज्ञान लुइका काबले ख्वाले तेज पिहां वल । अनंनिसें
बिचाः याना सोत कि म्हागुं खें थुइका काय् फत । म्हागुं
जुइत कारण व हेतु दु घेंगु खें थुइका कान । बोध जुइगु
शक्ति दत । अले उखनुनिसें सिद्धार्थ कुमारया नां गौतम बुद्ध
जुल । उखनुनिसें घेंगु स्वांया पुन्ही (बेशाख पूर्णिमा) खः ।

थः बुद्ध जुइ धुंका वा थःम्हं बोधिज्ञान लाभ याय्
धुंका न्हापां बोधिवृक्ष (बंगलसिमा) या गृण लुमंका पूजा
यात । छंगू सिमा किचले च्वना मनं तुनागु ज्ञान लुइका कया ।
बोध जुइगु शक्ति दत घका कृतज्ञता प्रकट याना ज्या हे
मनूतेत शिक्षा बिया बिज्यात । म्हुतुं खें ल्हाना मखु । मतलब
करपिसं यानातःगु गुण लुमंके माः धाःगु खः । तर सिमां
करपिन्त उपकार याइबले थःमं उपकार यानागुया पलिसा
काय्गु छुं भाशा मया । थौंरुन्हे मनूतसें सुयातं छुं गुहाली
न्युसा थःत छुं पलिसा काय्थें छुंन छुं भाशा याइगु । अथे
घेंगु थःम्हं घेंथे तेगु सोइ । थःगु अधीने तेगु सोइ । उकिं याना
उपकारया अपकार जूवं । कृतज्ञता जुइ थाकुयावो । मेकथं
घाय्माल धाःसा उपकार याइपिनिगु अज्योगु पहलं याना
गुहाली केच्वंपि कृतज्ञ मजूसे अकृतज्ञ थें जुया च्वन ।

बुद्ध जुइ धुंका वसपोलं वाराणशीया लिक्कसं सारनाथ
बिज्याना न्याम्ह भलादमीपि बिद्वानपिन्त थम्हं थुइकागु ज्ञानया
खें कना बिज्यात । व ज्ञानया नां खः धर्मचक्र । धर्मया घःवा ।
न्हाबलेयात ज्याय् खेले दुगु, भापा मनूतेत ज्याय् खेले दुगु,
छिगु धर्म । अथे घेंगु मध्यम मार्ग-दथुया लंपु । मनूत पाय्छिगु

[४]

लेंपुं मवं । कि मखुसा ऐस आरामपूर्वकं जीवन हना च्चनेगु सोइ कि मखुसा दुःखी जुइगु जीवन हना च्चनी । चिथें जुइ मसः । चि धेंगु अपो नं मज्यू, मगाःसां मज्यू । पाय्छि जूसा बक ज्यू । खें लहाःसां पाय्छि जुइमाः । नःसां पाय्छि जुइमाः । दंसां पाय्छि जुइमाः । ज्या याःसां ई ब्यो सोया पाय्छि जुइमाः । अपो मज्यू । मध्यम मार्गं धेंगु र्व खः । तें पिहां वोसां अपो मज्यू पाय्छि जुइमाः । तें धेंगु फुकं पाप मखु । होश मदुगु, करपित्त स्यंकेगु तें पाप खः । तें पिहां बबले होश तय् फुसा धर्म लाइ । मुहानें थाहां नं बने ज्यू कुहां नं बने ज्यू । धर्म धेंगु नं छथाय् धर्म जूसा मेथाय् पाप नं जुइफु । फुकभनं ज्यावै मखु धका बुद्धं धेबिज्यागु दु । महामानव गौतम बुद्धया धर्मचक्र संदेश बांलासां मनूतेंगु मन कय्कुना च्चंगुलि व्यवहारिक मजूथें च्चना बल । धात्थें धाय् माःसा न्हाबलेंयात नोगु वसपोन्नया शिक्षा खः ।

शिक्षा व्याय मागु

बुद्ध धम्म बोध जूम्ह व न्ह्यागु खँया कारण विचाः
याना थुइका काय् फुम्ह खः । थः बोध जूयें करपिन्त नं बोध
याय्गु शक्ति दुम्ह महामानव खः ।

बुद्धं विद्या बिज्यागु शिक्षा सकभनं ज्याय् छचले ज्यूगु
आपासित ज्याय् छचले ज्यूगु खः । मनूयात धात्थें याम्ह मन्
जुइगु शिक्षा खः । अथे धंगु गुण धर्मं दुम्ह मन् याना बीगु ।
न्ह्याम्हं मन् जूसां सकसिकें गुण धर्मं मदु । मन् जूसां पशु व
राक्षस स्वभाव दुपि दु ।

गुण धंगु यक्वं दु – करपिन्त उपकार याय्गु, करपिसं
भिगु ज्या याःसा अथे थम्हं याय् मफुसां वं यागु ज्या साब
बांला, मेपिन्त उपकार जुइगु ज्या खः धका लय्ताय् फेकेमाः ।

सह याय्गु न गुण खः । छेँ छेँ च्वनेबले सह याय्गु
छगु तःधंगु गुण खः । सह याय् फुसा ल्वापु ख्यापु कचवं
याकनं तनावनी । फीसं अथे याय् मफुसां भिक्षु सारिपुत्र
महास्थविरं सहयाना क्यंगुलि कलह व ल्वापु याकनं तंगु व
पापीमेसिया मन बदले जूगु घटना न्यनाते बहजू ।

ध्व भगवान् बुद्धया पालेसिगु घटना खः । सारिपुत्र
महास्थविर साब सहयाय् फुम्ह धंगु यक्व प्रचार जुया च्वंगु
खँ न्यना सहयाय् मफुम्ह ब्रम्ह छम्हसें बसपोल लेँ भिक्षा

[६]

बिज्याना च्वंमेसित मुक्कि छद्याना जनफाते दुकु दुकुं दाय्
बिल । अबले सारिपुत्र महास्थविरं लिफः छक हे एक मसोसे
सरासर थः माथाय् बिज्यात ।

ब्रम्हुया साब मन सुख मताल । कमसेकम सुनां दाल
घंगुला सीके माः । वास्ता हे मयासे वन । धात्थेँ सहयाय्
फुम्ह भिक्षु खः । धात्थेँ घैर्यं दुम्ह पबित्रम्ह भिक्षु खः । म्वाःसां
म्वाःसां शुद्धम्ह दोष छुं मदुम्ह भिक्षु यात दाय् लात ।
धक्कार का मखुगु हे पाप याय् लात । व ब्रम्हुया म्ह चि चि
मिथेँ, म्ह पुना बोथेँ अथे च्वने थथे च्वने मंत । व्वांय् व्वांय्
वना क्षमा फों वन ।

वसपोलं घैबिज्यात—छं जित छु स्यंकागु दु धका
क्षमा फों वयागु ?

ब्रम्हु न धाल—छपिन्त नकत्तिनि दायाम्ह जि हे खः ।
छपिनि जनफा मस्याला ?

सारिपुत्रं घैबिज्यात—अँ दुक्क छक सःवोगु ता भचा
इस्सुसे जक च्वं थें च्वं । आः मस्यात ।

ब्रम्हु नं धाल—जि अपराध याय् लात क्षमा याना
बिज्याहें । जिथाय् छेँ बिज्याना भोजन याना बिज्यासा जक
जिगु मन शान्त जुइ । वसपोल सुं क ब्रम्हुया छेँ बिज्यात ।

थुखे सारिपुत्र महास्थविरया उपासकतसेँ न्यन—
फलनाम्ह ब्रम्हु नं वसपोलयात दाल । थ्व खेँ न्यनेसात तेंपिकया
ब्रम्हुयात दाय् धका कथि जोना वया छेँकोय् वना हा वन—
ए पापी ब्रम्हु पिहाँ वा ।

ब्रम्हु ग्यात । सारिपुत्र महास्थविरं भरोसा बिया बिज्यात—ग्याय् म्वा । जि थन दहे दुनि । भोजन याम् सिधेका पात्र ब्रम्हुयात जोंका सारिपुत्र महास्थविर पिहाँ बिज्यागु खना उपासकत तोले हे जुया च्वन ।

सारिपुत्र भन्ते नं न्यन—छिपि थन छुयाः वयागु ?

खः छपिन्त दाल धागु न्यना व ब्रम्हुयात दाय् धका वयागु धका लिसः बिल ।

दागु जित छिमिला कपा स्यागु । वं क्षमा नं फोना जित भोजन नं याकल छुं खँ मन्त । छिपि माथाय् हँ धका वसपोलं धेबिज्यात । ल्वापु छुं मन्त । ब्रम्हुया मन फःहिल ।

थन विष्वाः याम् बहगु खँ खः थौं कन्हे गनंजनं सुनानं अन्याय् याना दावोसां सहयाना च्वंसा नं दाया च्वंम्ह मनुया हृदय परिवर्तन मजू । ऊन ऊन छद्यने गः वैगु । उपाय छुं मडु । अथे धैगु सह जक यानां ज्या मबो । तर सहयाय्गु बानि दुपिनिगु छेँ अपो याना शान्ति दु । मिसातेत सहयाना चोनेगु थें जागु वासः मेगु मडु । मेगु नं छगू सहयाना ल्वापु तंगु खँ कने ।

स्वयम्भूपाखें फूति दुम्ह बसः बांलाक पुनातम्ह छम्ह सरासर वइचोन । बिष्णुमती तापुया दथुइ ध्यन । शहरपाखें नं ज्यापु छम्ह स्वयम्भूपाखे वना चोम्ह वहे ताया दथुइ ध्यन । निम्हं ल्हाः संका बनाचोंगु निम्हसिगुं ल्हाः र्हाः स्वात । ज्यापुया र्हाः छागु जुया चोन । उम्ह भाजुया र्हाः क्यातुगु जुया स्यात जुइमा । व भाजुं ज्यापुयात धाल—ए छ गपाय्

[८]

सकं माते जूगु, ले वनेबले छखे लिना बने मसःला घका
तैपिकया ककु जोने थें सन । अले व ज्यापुं छद्यो कुछुना
का का गपः स्वाल्हाय्गु ला घका लिक्क वना बिल ।

उम्ह तैपिकया दाय् थें सना च्वंम्ह भाजु सुतु सुतुं
बःगु लें लिना वन । ज्यापु नं मुसुमुसु काकां थःमु लें लिना
वन । अशान्ति मजुल । कचवं सना वन । निम्हं बःलापि
एवाना च्वंगु जूसा छद्यो तज्याइ । बःलामेस्यां मेम्हस्या म्ह
जोना तां बिण्णुमती कोफाना बीफु ।

थजोगु खें थुइका काय्त शिक्षा माःगु । माखः बोने
माःगु । भिपिनिगु संगत माःगु ।

थःत थम्हं न्वाय् सैगु शिच्चा

भगवान् बुद्ध (सिद्धार्थं कुमार) जन्म जूगु लुम्बिनी वने शाल सिमाक्वे । बुद्ध जुया बिज्यागु नं बुद्धगयाय् बंगल सिमाक्वे । बोधिज्ञान लाय् धुंका न्हापां सारनाये धर्मचक्र प्रवर्तनं याना बिज्यागु नं छमा सिमाक्वे । पीन्यादं तक धर्म प्रचार याना महापरिनिर्वाण जुया बिज्यागु नं कुशीनगरया जंगले निमा शाल सिमाया ववे ।

बुद्धया जीवने जूगु घटनात मध्ये मुख्यगु प्यंगू घटना सिमाक्वे छाय् जुल जुइ । थ्व विचाः याय् बहू जू । थुकि क्रीत छु शिक्षा बिया च्वन थुकी छक ग्यमुलाक हे ध्यानतय् माः थें च्वं । छें जन्म काय्बले (बू बले) यचुसे च्वंगु नुगः ज्वना जन्म काःसां लिपा वातावरणं ब छेंया फंसं मन बुलुसे च्वनीगु । छें घंगु मनू च्वनीगु जक छें मखसं स्वार्थया नं छें खः । क्लेशया नं छें खः । त्वापु व लोभया नं छें खः । उकि सिद्धार्थं कुमार लुम्बिनी वने छमा सिमाक्वे मांया प्वाथं पिहां बल । स्वच्छगु प्रकृतिया वातावरणे । सिमायाके छुं हे पाप मदु । छुं हे स्वार्थं मदु । स्वार्थं दुसा करपिन्त उपकार जक याय्गु खः । न्हाम्हेसित नं स्वागत दु, शरण ग्यु । थःगु किचले च्वना वन धका वयापाखें छुं भाशा याइ मखु । लुसीं चुइक यंकुसां करपिन्त रक्षा याय्गु वया इच्छा खः । सिमा

कषा ज्वना खुसीं चुइक यंका च्वंपि बचे जू । सिमां फल ब्यू ।
 फे सफा याना ब्यू । बा वय्का ब्यू । सिनां बंसां मनूते जा
 युइत ज्या ब्यू । मी च्याका ह्यंग्वा जूसां ज्या ब्यू । खरानौ
 जूसां ज्या ब्यू । मनू सित कि छुं हे ज्या मवो । क्वें खरानी
 तकं खुसी चुइक छोइ । मनू व सिमा यक्वं पाः । मनू चेतना
 दुम्ह खः, बुद्धि नं दुम्ह खः । तर सिमाया तुलना याय्वले
 गाक्कं क्वे ला । उर्फि खः बुद्धं सिमाया भरोसा कया थःगु
 जीवन न्ह्याका बिज्यागु, बिते याना बिज्यागु ।

जन्म जूबले सिमाक्वे जन्म जूगुलि सिद्धार्थयात राज
 वैभव यो मताल । दरबारी जीवन खना वाक्क वल । तःबं
 चीघ्या दृश्य व तःमी चीमिया भेद छलंङ्ग खंकल । बहुजन
 हिताय सुखाय मनंतुना दरबार तोता यक्वं दुःखसिया बुद्धगयाय्
 बोधि ज्ञान लाना बिज्यात । मनंतुनाथें इच्छा पूर्ति जुल ।

अबले निम्ह व्यापारी दाजु किजा तपस्सु भत्लुक
 बुद्धयाथाय् वया छघों कुछुना खूब भक्ति यात । अले बुद्धयाके
 प्रार्थना यात छपि बुद्ध जुल धागु खबर न्यना थन वयागु ।
 छपिनि दर्शन पावे जूगु अहो भाग्य खः । माः जिपि लिहाँ
 बने त्यना । छपिनिगु गुण लुमंका पूजा याना च्वनेत छुं छगू
 छपिनिगु वस्तु बिया बिज्याहुँ ।

भगवान् बुद्धयात निराश भावना बल । नकतिनि जक
 बोधिज्ञान लाना । थुपि निम्हसिनं छु ज्ञान लाभ जुल, जिमित्त
 नं व ज्ञानया खें कना बिज्याहुँ धका मफों । पूजा याय्गु वस्तु

जक फोन । थज्योपि अन्ध भक्ति पिनिगु संस्कार, विश्वास हटे याय् फँगु खैला थें । थुकथं बिचाः याना छुं हे मघासे छचने च्वंगु सं छपुचः पुया बिया बिज्यात । वहे सं पीतकं बर्माया स्वेद गों चैत्यस दनि धाइ ।

निराश जूसं थःत थःम्हं न्वात संसारे अज्ञानित अपो दु । ज्ञानित नं दु । इमित बोध याय्गु मती तथा बुद्धगयां सारनाथपाखे स्वया बिज्यात । ले उपक भाजीबक (छे तोता वोम्ह धर्मया लँपुइ वना च्वंम्ह विद्वानम्ह मनु) नाप लात ।

ब उपकं बुद्धया खा खनेसातं खूब तेज दुम्ह मनु सुथें । स्वेबले विद्वानम्ह धर्मात्मा थें च्वं । स्वे हे शान्त मूर्तिम्ह सुथें धका लिक्क वना न्यन, छि सुथें ?

तथागतया लिसः खः, जि गौतम बुद्ध, जि नकसिनि जक बोधिज्ञान लाभ याना कया ।

उपकं न्यन— छपिनि गुरु सु ले ?

बुद्धया लिसः खः, जि थःगु मेहनतं बोधिज्ञान लाभ याना । गुरु सुं मद्दु । थःहे गुरु ।

उपकया खा खिउंल । वं धाल— गुरु मदेकला ज्ञान लाभ जुल, बुद्ध जुल धाइम्ह । छथें जाम्ह बुद्ध गुलि दै गुलि दै । गुरु म्वाकला बुद्ध जुइम्ह । धका न्हाय् के कूका हेला याना वन ।

हानं छक भगवान् बुद्धया नुगले टिक्क मिन । खैला थैथें निराश जुन । अपायसकं विद्वानम्ह उपकं हे पत्थार मया ।

[१२]

गज्यागु मनुतेगु गुरु भक्ति, गुरुया विश्वास । थःगु स्वतन्त्र
चिन्तनं ज्या मकासे गुरु मुष्टि जक विश्वास । गुरुं धागु जक
सत्य, गुरुया खा स्वया जक ज्ञानया मूल्यांकन गज्योगु
अन्धमक्ति । थपाय्सकं दुःखसिया, त्याग तपस्या याना प्राप्त
यानागु ज्ञान थव संसारया लोभं ग्रस्त, द्वेषं दुष्ट, मोहं मूर्ख
जुया च्वंपिन्त, मचा-खाचा व माया मोहले भुले जुया
च्वंपिन्त, संसारे भुले जुइ मज्यूगु, छुकीरुनं आशक्त मजुइगु,
लोभ लालच याय् मज्यूगु, वेराग्यगु ज्ञानया खं कना सुनां
थुइका काइ । लखे छोने चिक प्वंके थें जक जुइ । छाया
म्बाःसां म्बाःसां दुःखसी । याउंके जंगले थाकचा च्वना
विमुक्ति सुख अनुभव याना च्वने धका मती तथा बिज्यात ।

भगवान् बुद्धया नं होश मदेवले निराशपन वो । तर
तुरन्त बसपोलं चाय्का बिज्यात, थःत थःम्ह न्वात— सिद्धार्थ-
बले छं छु मती तथा दरबार तोता वयागु । बहुजन हित व
सुख याय् धका मती तथा वयाम्ह मखुला ? आः निराशा जुया
याकचा मोजं च्वनेगु, पलायनवादी जुइगु गथे, गनं वोगु ?
छं स्वेबले संसारे च्वंचि सकलें मूर्ख व स्वार्थी धका च्वनाला ?
तपस्सु भल्लुक थें अन्ध भक्ति व उपक थें गुरु भक्ति धका
च्वनाला ? जां दुपि नं दु । खं थुइका काय् फुपि नं दु ।

थुकथं थःत थःम्ह न्वाना सारनाथे बिज्यात । मन थः
नापं तपस्या याना च्वनापि पासापि न्याम्ह दु । इमित्त थःम्हं
जाभ यानागु ज्ञानया खं कना धेबिज्यात— न्हापा मदुगु ज्ञानया

मिखा दत्त, विद्या दत्त, प्रज्ञा दत्त, भालोक दत्त । जीवन कःकः
 धाय्केत, दुःख मदय्केत दथुया लेंपु आर्यमष्टांगिक मार्ग लुइका
 कया । शरीरयात दुःख बीगु व मोज मज्जा याकेगु नित्तौ
 मज्जू । न्ह्याक्व दुसां मगागु भाशाकुति पह नं मज्जू । माधु
 छुं चीज मदय्का दुःखसिया चवनेगु नं मज्जू । करपिनि
 भरोसाय् म्वाना चवनेगु नं मज्जू । दृष्टि तप्यने माः । नियत
 बांलाय् माः । खं ल्हाय्गु मद्दने माः । ज्या बांलाय् माः ।
 जीविका निर्दोष जुइ माः । उत्साह ताले लाय् माः । होश
 थासे जाय् माः । एकाग्र चित्त जुइ माः ।

गौतम बुद्धया व्यक्तित्व, चरित्र पवित्रता, मैत्री, करुणा
 आदि गुण खना यक्व मनुत वसपोलया शरणे वल । भिक्षुपि
 नं यक्व दत्त । तर मनुतय्गु संस्कार बदले मजू, थः थःगु
 स्वार्थ बदले मजू । सच्छिमे छम्ह निम्ह जक बोध जूपि खने
 दत्त । भिक्षु संख्या नं यक्व दत्त, विद्वानपि नं यक्व दत्त तर
 नियमे च्वंपि व निर्दोष जीवन हना च्वंपि भिक्षुपि क्कन क्कन
 पाः जुया वन । गृहस्थोपिसं नं बुद्धया उपदेश कथं उपासक
 घापिनि कर्तव्य छु खः, मूल शिक्षा छु खः धंगु पाखे ध्यान
 मतसे थः थःगु पुलांगु विश्वास व संस्कार कथं जक भिक्षुपि-त
 छयला च्वन । थुजोगु मनुतेगु पद्दह खना बुद्धयाके निराशपन
 वल । खैला धैथें मती वन । उकि बरू जुजु हे जुया सुधार
 याय् फंला घयागु तक नं वसपोलया मती वन । अले हानं
 थःत थःम्हं न्वात । निर्दोष जीवन हनाला मनुतेत बोध याय्
 मफु, मनुतसें थुइका मका धासेलि साधारण जुजु जुया बोध

[१४]

याय् फैला । जुजु जुलकि राग, द्वेष व मोहं मुक्त जुइ फे मखु । मध्यम मार्गे च्वने फे मखु । पक्षपातं मुक्त जुइ हे फे मखु जुजु जुल कि । दरबार तोते त्यंबले मारं धागु मखुला—

“सिद्धार्थ ! छ जुजु जुया च्वंसा अपो मनूतसें छन्त माने याइ, जुजु जूसा अपो मनूतेत बसे तय् फे । दरबार तोता बना छम्ह त्यागी जुइबले छंगु खँ न्यनी मखु धका ।”

मारयागु खँ न्यना छं छु धया वयागु लोमनला ? अबोधपिन्त बोध याय् फु, बहुजन हितायया लेंपु क्यनेया लागी दरबार तोता बने त्यना धया वयागु लोमनला ? धका बुद्धं थःत थःम्हं न्वाना हतोत्साही मजूसें हाकनं उपदेश बीगु शुरु याना बिज्यात । हाकनं छक जुजु जूवनेगु बुद्धं मती तथा बिज्यागु खँ संयुक्त निकाये च्वेतगु दु ।

पालि साहित्य सोया यंकेबले न्ह्याबलें बुद्धयाके होश मद्दु घैगु सीदु । तर तुरन्त चाय्का होश तथा थःत थःम्हं न्वाना बिज्याय् फु थःगु लक्ष्यं लिचिला बिमज्याः ।

बुद्ध जीवनी ब्वनेबले शिक्षा काय मागु खँ छता निता खँ थन न्हयना । कीके बरोबर हतोत्साह जुइगु बानी दु । कीगु मन न बःमला । साधारण मनुते मन नं बःमला । थःपिसं छु याय् माः थःम्हं याय् मागु कर्तव्य पालन जू मजू बिचाः मयासे मेपिसं ज्या मया, फलनाम्ह ताले मला इत्यादि खँ जक ल्हाना च्वनी ।

[१५]

धर्मं च्वंपि बिद्वान धाःपिसं नं धर्मं प्रचार याना
च्वंपिस्त उत्साह बढे जुइ कथं शान्त्वना बिया गुहानी बीगुया
सत्ता कुं ख्यना, सिद्धान्तया खं हया बिबाद पिहां बैकथं ज्या
याना हइगु खनीबले, ज्या याना च्वंपिगु मूल्यांकन मदैबले
हतोत्साह जुइगु छुं अस्वभाविक नं मखु थें च्वं । थुकथं
हतोत्साही जुइबले बुद्ध जीवनी व्वनेगु साब ज्याय् खेले दु ।
थःत थःम्हं न्वाय्गु शक्ति दया बो ।

Dhamma.Digital

धाय् अःपु याय् थाकु

धार्मिक जीवने चवनेगुसिकं धर्म प्रचारया ज्याय् लगे जुइगु फन थाकु । धर्म प्रचार याय्बले मनूतय्गु जीवने दुगु दुव्यंभहार, संकुचित मन, ईर्ष्या, अहंकार आदि तोते माः । करपिनिगु दोष जक मालेगु बानि मज्यू धाय्गु चलन थें आवश्यकगु हे खँ जुल । ध्वया नापनापं थुकथं उपदेश बीबले थःके नं अज्योगु अवगुण मदय् माः । ध्व साधारण नियम हे जुल, तर थःके रूप गुण धर्म मदुसां नं चव्य् वंगु अवगुणत मजिल, भिगु चलन ह्यमाल धकाला चर्चा याय् हे माः थें च्वं ।

छकः जि आनन्दभूमि पत्रिकाय् “चालनि बुद्धि मजिल हासा बुद्धि माल” धकाः लेख छपु चवया । उकीया सारांश खः—मनूतय्गु दुगुण व दोष जक खंकेगु बानि मजिल । ज्या बांमनाः खँ बांलाःसां, ज्या बांमलाःगु लोमंकाः बांलाःगु खँ जक कया वयाप्रति मैत्री बःलाकि । ज्या नं खँ नं बांमलाः तर छकः निकः भावनाय् लगे जूसा उलिखनु धर्म लगे जू खनि धकाः मती तथा वयाप्रति मैत्री याय्गु भि जुइ इत्यादि ।

थये धकाः लेख चवयातयागु लो हे मन । बरोबर बाखं कना चवनागु लोमन । छक छथाय् चर्चा जुल नायो जुया च्वंमेस्यां थःपिसं दय्कागु बा पारित जूगु प्रस्तावथा विपरीत ज्या यात । ध्व मिले मजू । थःम्हं याय् ज्यू मेपिसं

याय् मज्यू” श्वहेना खःनि मज्यूगु बानि धकाः जिगु म्हुतुं नं पिहां वल । हानं पिहां वल जिगु म्हुतुं ज्या याय्गु आंठ मडु कर्तव्य पालन मजू थःम्हं नं याइमखु करपिन्त नं थाकी मखु इत्यादि । अबले छम्हेस्यां धाहे धाल—

“गथे ? चालनी बुद्धि मजिल” धकाः लेख च्वमेस्या थःके चालनि बुद्धि गनं वल ? अले मनं मनं धाल—“धाय् मःपु याय् थाकु ?”

भोतया ध्यानकुटी मचापि श्रामणेरत खुम्ह न्हेम्ह दु । शिक्षा व्युव्युं तालीम याय् धकाः कुतः याना च्वना । ज्ञानि नं जू तालीम नं जू धाय् माः छकः निकः न्वाय् मासां । तब श्व लेखया लेखक गज्योम्ह धाःसा पुसा पी साथ हे फल सय्के माःम्ह थें च्वं । श्रामणेरपिनिगु मन कय्कुंगु छक्बलं चक्कने माः थें च्वं । श्व गबले जुइ । स्वीदं पीदं तक म्हासु वसः पुनां हे सा मन चःमकनि ।

परीक्षा याय् थें मती तथा धुकूया ताःचा प्वाय् व ध्यबा पालंपा याना लःल्हाना बिया । ताःचा लःल्हाना बियाबले कामेस्या र्वाः चक्कं, ब्यूमेस्या र्वाः र्युं । अनंलिपा मेमेगु ज्या ताःचा कामेसिगु जक ज्या थें च्वन । मेपिनि छुं वास्ता मदया वन । दकसिबे लिपा न्हूम्हसित ताःचा व ध्यबा लःल्हाना बिया । वं छुं मस्यू । गुगु सामान व यलबल गनगन दु घेगु नं मस्यू । छकः यलं भोजन याकःवोपि वल । श्रामणेर-पिन्त यलबल माल धका ह्वाला च्वन । श्रामणेरपिसं वं बयात

बं बयात ज्या वाना च्वन । पुलांपिसं कया मब्यू । अले भूम्ह
 श्रामणेरं सामान दुगु कोयाय् बना उखेंथुखें पुत्तु पुइका
 मातापाता जुया च्वन । पुलांपि श्रामणेरपिनिगु तालबाल
 खनाः जितनं साप दुःख जुल । इमित सःताः घया—आमज्यःगु
 नं पहला ? आमला तालीम जूगु ? बाखं कनेबले धाःसा
 अंगुलिमाल स्यंगु पासापिनि मत्ति मभिना व महाकाश्यप
 भन्तेया शिष्यपि श्रामणेरपि निम्ह मध्ये छम्ह भि छम्ह मभि
 धकाः कनेगु, छिमिगु पह आमथेला धकाः भचा तै पिकया
 तःस याना न्वानाः धाय्ला ब्वःबिया धाय् । अले लुमसे वल
 सारिपुत्र महास्थविरयात भगवान् बुद्ध अग्रश्रावक पदवी
 ब्यूबले अबलेया भिक्षुपिसं धाल—भगवान् बुद्ध नं स्वाः स्वया
 ज्या काय् यो जिपि पुलांपि थकानिपि भिक्षु दय्कं ब्रम्हुयात
 अग्रश्रावक याना बिल ।

जिगु मूलगु विहार आनन्दकुटी खः । भोते थ्यंक
 पय्नं बना धाःसां ज्यू । अन घ्यानकुटी विहार दय्का च्वना ।
 भोते गुरु जुया च्वंसां आनन्दकुटी वनेबले चेला हे तिनि ।
 अन वनेबले मिसातय् थःछेँ वनीबले थें याउँसे छुं पीर मदु ।
 छकः निकः बाय् च्वने थें आनन्दकुटी वनेगु । अनयागु ताःचा
 नं छपु निपु जिके दनि । जि आपा याना भोते च्वनेगु जुया
 गुरुं छेँके च्वंगु ताःचा फलनामेसित व्यु धकाः आज्ञा जुसैलि
 बिया । अबले मने भचा तिवक मिन । भचा मने खें नं र्हात ।
 अले मती वन, भिक्षु जुयागु (४० वर्ष) पीदें मयात अय्नं
 ताःचा मेपिन्त व्यु धालं नुगले तिवक मिसा नकतिनि म्हासु

[१६]

वसः पुना दँ बदँ दुपि श्रामणेरपिनि नुगले मस्याइगु गथे ?
अले मती वन — धाय् मःपु याय् थाकु ।

तर मिले मजुइक ज्या याइबलेला मैत्री जक यानां
मगाः धाय् हे माः थें च्वं । मैत्रीं जक ज्या मबो घंगु ध्व
व्यावहारिकगु खं खः । स्रजा फीके शुद्धगु मैत्री मदु । उरिं,
धाय् मःपु याय् थाकु ।

Dhamma.Digital

वाःचाः मद् अथवा होश मद्

भगवान् बुद्धं भिक्षुपिन्त बरोबर न्वाना बिज्याइगु खँ
 छता दु—“सति सम्पजञ्जेन यापेतब्बं” अर्थात् भिक्षुपि स्मृति
 व प्रज्ञा (होशतया सीका च्वं) देका च्वं । नुगः व प्रज्ञा
 चूलाका च्वनेमा । सति च खो अहं भिक्खवे सब्बत्थिकं वदामि
 सब्ब व्यञ्जनेसु लोण थपनं विय इच्छित्तब्बं=भिक्षुपि होश
 देका च्वनेगु घैगु तरकारी चि मदेक मगाः ये फुक भासे नं
 मदेक मगाः धका घैच्वना । सकसिनं थूगु भासं घाय् माल
 घाःसा न्हाबलें होश देका च्वनेमा, वा चाय्का च्वनेमा घाःगु
 खः । अये घाःगुया अर्थ खः थःम्हं छु छु याना च्वना, खँ
 रहाना च्वना, मने छु छु कल्पना याना च्वना घैगु चाय्का
 च्वने माः ।

थ्व छगू बुद्धयागु महान उपयोगीगु अनुभवगु ज्याय्
 खेले दुगु उपदेश खः । तर ध्यान बःमलापिसं थ्व खँ थुइका थें
 व्यवहारे छयले अःपु मजू । ध्यान भावनाय् छक जक मखु
 तको मछि च्वना अभ्यास मयाय्कं थुइगु मखु । अभ्यास याःसा
 नं अनेक तन्ता व धन्नाय् लगे जुया च्वंपिसं याय् अःपु मजू ।
 मेपिन्त कने जक सै, थुइका बी फे थःम्हं याय् फे मखु । चाय्का
 —ने मफु अथवा मचाः । (होश मद्) ।

की मनूत आपा घैथें करपिसं याना च्वंगु ज्मा जक खँ,

करपिनिगु दोष जक खना च्वनी, उखे जक ध्यान वना च्वनी ।
 थःम्हं छु खँ ल्हाना च्वना, थःम्हं छु छु याना च्वना, थःगु
 दोषपाखे ध्यान मवं, मचाः, वाःचाः महु ।

थ्व खँ च्वइच्चवंम्हं नं मचाःम्हं, होश बःमलाम्हं खा
 थंगु खँया बारे छगू निगू घटना न्हयने ।

थःम्हं बाखं कनेबले न्वाय् थें वा सुखाव थें याना
 धाय्गु तें पिकाय् मज्यू, लोभ याय् मज्यू, नुगः स्याय् मज्यू,
 पक्षपात याय् मज्यू, मिले जुया च्वनेमा थंगु खँ लिसा काकां
 धाय्गु बानि दु । तर थःत मनिगु व थःम्हं घेथें मदेगु खँ वन
 कि तें पिहां बैबले, ततःसकं हालेबले, छति मचाः, वाःचाः
 मचा हे महु ।

कल्याणमित्र सत्यनारायण गोयन्का याथाय् व ध्यानगुरु
 महासीसयादो याथाय् बर्माय् ध्यान भावनाया तालीम कया
 वसेलि उस्त तें पिहां मवल । बर्माय् छम्हं ध्यानगुरु नाप हे ला
 जोश तें पिकया छलफल याना हाला वय् माल । ध्यान तालीम
 काः वनावले हे अथे हालेगु बानि जुल । गुलित होश महुगु,
 गुलित मचाःगु । वसपोल ध्यानगुरु महासीसयादो नं छकः
 घबिज्यात—ध्यान भावना थैगु छलफल याय्गु मखु, अभ्यास
 याना थुइके माःगु ।

ध्यान भावनाय् लगे जुसेलि तें पिहां वोसां नं तुरन्त
 चाइवल । लोभ देवोसां चाइवल । भावना वा ध्यान याय्गु
 अभ्यास म्हं जुया वन छु तोफिना वन धाःसां ज्यू । बाः
 हाकनं पुलांगु संस्कार ल्येदना वल । पहचह पाना वल ।

एसां आः युमिजा अबश्य लुमनि तं पिहां वैबले, ततःसकं
 ल्वाय्ये हानेबले, अहंकार देवइबले अथे घैगु अंग्रे जी बांलाक
 मसःसां अंग्रे जी खँ र्हाय्बले, छकः निकः बांलाक बाखं कनेबले
 घमण्ड व अहंकार देवो । अबले चाइवल घमण्ड देवन घैगु ।
 छकः निकः मनं यक्को देक सामानत सिमाय् खाया कल्पवृक्ष
 दान बीबले न्हापां हे उखे सामान दुयाय् मिखा वनी । अले
 मती वनी फलनागु छगू जित लाःसा ज्यू घैथे भाशा जुइ,
 लोभो जुया वै । अले चाइ वो मने लोभ देवल । छुयाय्
 श्रामणेरपि फिम्ह दुवने आबश्यकता अपो जुल अले लोभ
 देवोगु मचाल ।

न्हापा न्हापा बुद्ध-पूजा याना च्वनेबले, ले जुइबले
 मिखा प्याखँ हू अथे घैगु चंकलपन दु घैगु मचाः । बाखंला
 कनाच्वना संयमी जुइमा धका । तर थः असंयमि जुया च्वंगु
 वाःचाः मदु । ध्यान भावनाय् छकः निकः अगे जुसेलि
 चाइवल । होश देवल । एनं मन बसे ते थाकुनि । होश
 मदै वं ।

थः शिष्यपि देवल । इमित्त छकः निकः म्वाय्मा गुबले
 गुबले थःम्हं घैथे मदु थका दुःख ताः । अले लुमंसे वै बा चाइवै
 थः नं ला गुरुया खँ फुकं मन्यनाम्ह । थः गुरुया नं नुगले स्याः
 जुइ । आः चाइवल । न्हापा मचाः । खजा जुइ न्ह्यो चाय्के
 माःगु । जुइ घुंका जक चाल डकि सीका दिसँ जिगु ध्यान
 बःमलानि । जि करपनि सा को जुइम्ह तिनि । दुरु थःम्हं
 तोने मखंम्ह तिनि ।

जिमि बरोबर खँ जुइ फलनाम्ह भिक्षु तहंसु जुल ।
 क्यासि बनीगु गेचवं ! ल्हासंका जुइगु गेचवं ! फुकं जि याना
 घाय् माम्ह । थःम्हं मयानागु नं जि याना धाइपि भिक्षुपि नं
 दु । थ्व बानि छता साब बांमला थें च्वं ।

भगवान् बुद्धं छकः धैबिज्यागु दु—हे भिक्षुपि !
 छिमिसं अहंकार छता तोता छोय् फुसा छिमित अरहन्त याना
 बीगु जिगु जिम्मा जुल ।

आः यन अहंकारयाबारे हानं छकः विषाः याय्नु ।
 थ्व बांमलागु अहंकार गुबले, गन दै वैगु धँगु खँ छकः सीका
 ते माः थें च्वं ।

ध्यवा यक्को दत्त धाय्बं जि सुखनां मग्वाः, छाय्
 ग्याय्गु । जित सुं म्वाः । जि ध्यबां मनू न्याय्फु धँगु मती
 वइगु । ध्यवा मदुपिन्त ल्याखे मतेगु अहंकार दै वैगु वाःचाः
 मदु अथवा मचाया वो ।

आखः सया वोलिसे नं बाख्णं कने सया वोलिसे नं,
 सुनानं मयागु ज्या याय्बले नं अहंकार देवो । अजुगतियागु खँ
 खः करपि तःधंसु जूगु चाः थः अहंकार जुयावोगु मनूतसें
 मचाः चाहे भिक्षु जुइमा चाहे गृहस्थी ।

आः थ्व खँ च्वइच्चंमेसिगु अहंकार दै वोगु वाःचाः
 मदुगु खँ छकः नं स्वेनु । आनन्दभूमी बरोबर लेख च्वइ च्वना ।
 “जि नं नुगः स्याना बल” धँगु लेख छपु च्वया । उगु लेखपा-

बारे खूब चर्चा जुल । लेख च्वया थें चर्चा जूसा, बो व्यूसा
 न्हाइपुसे च्वं । उगु लेखयाबारे थः गुरुं ध्यानाकर्षण याना
 लिखित रूपं च्वइ हइ बिज्यात—“अश्रघोष ! छ साब
 अहंकारी जुल । गपाय्हं जुया वोगु । छ छम्ह जक भिक्षु थें
 याना लेख च्वइ हल । मेपि भिक्षु थें हे मच्वन” इत्यादि ।
 थथे धैतःगु पौ खनेवं न्हापां छकः वाःचाः हे मदेक, चाहे
 मचाय्क तें पिहां वल । मनूते प्रशंसा याइगु जक यो । जितला
 पलख जोशे होश मन्त । हानं छकः “जि न नुग स्याना वल”
 लेख दुगु “आनन्दभूमि” कया निकः सोकः लिसा काकां बोना ।
 खूब विचाः याना । “जि थथे याना, ध्यबा मकासे ज्या याना,
 “तपाइँ मधाःसां मपाइँ धैगु भाय् अर्थात् “जि” धैगु शब्द अपो
 पिहां वल । अहंकार भाव दुध्यागु खँ खने दत । थःम्हं
 च्वयागु खँ छता निता थःत हे गथखेसे च्वना वल । भचा
 अहंकार पह पिहां वोगु चाल । अज्ज भतिचा तिति धका
 चाल । मेपिसं मधाय्क छु चाइ । थव च्वयागु लेखे नं अहंकार
 गनं सुला च्वंगु दुला जिला मचाः । लिपा तिति चाइ ।

आनन्दभूमिइ थःगु लेख व ध्यानकुटी तथा धर्मकीर्तिया
 समाचार ताहाक याना छापे जुइगु जि मचाः । ताहाकगु
 समाचारं मेपिनि कपाः स्याः । ध्यानकुटी व धर्मकीर्तिया बौद्ध
 गतिविधिया समाचारं याना सम्पादकयात पक्षपातया आरोप
 बल घाय्वं तिति चाः । तेज्यू मज्यू खँ मस्यूगुलि सम्पादक जुइ
 लाय्क मज्यूथें च्वन । चाःहे मचाःबले सम्पादक मजुइगु बांला
 ताया ।

[२५]

समाचार व लेख छोया हइपिनि नं यःयःगु समाचार
ताहाक घंगु मचाः । गुलि गुलिस्यां ३३ दे पुलांगु समाचार
छापे याकेगु रहर दु । छापे मया धका घोदुथाय् तक नां कया
घे च्वनीगु । यः योगु व ध्यवा यक्को ब्यूपिनिगु जक छापेयात
इत्यादि भुनु भुनु हाला जुइगु जक मखु पौ हे च्वया हेगु ।
थुजोगु पह सुयां वाःचाः मदु । ध्व नं अहकार मखा । मचाःगु
मखा धाय् । यःयःगु पहचहपाखे छकः चाय्का यंकुसा गावकं
शान्ति देला घंगु मनं तुना ।

मिथ्यादृष्टि

मिथ्यादृष्टि व सम्यक्दृष्टि थुपि निगू शब्द बुद्धघर्मोत्तस्सकं प्रचलितगु व मू वंगु जुया चवन । जीवने कच्चवं दैगु व भशान्तिबा मुख्यगु कारण हे मिथ्यादृष्टि खः । पाय्छि थुकिया अःखः शान्तिमय जीवनया लागी सम्यक्दृष्टि बासः थें ज्याय् खेले दु ।

बौद्ध साहित्ये मिथ्यादृष्टिया अर्थं अपो याना थुकथं व्याख्या यानातगु खनेदु गथे कि अनेक देवी देवताया शरणे बना पूजापाठ याय्गु, खुसी मोल्हुया पाप कते जू भालपीगु पुनर्जन्म माने मयाय्गु, दान बियागुया फल मद्दु धका विश्वास याय्गु, जातपात माने याय्गु, प्वंघः खनकि बिच्छुक माने याय्गु, मच्चा मद्दुम्ह मिसा अलछिना धका विश्वास याय्गु आदि फुकं मिथ्यादृष्टि खः ।

मिथ्यादृष्टिया शाब्दिक अर्थ खः मखुथे थुइका काय्गु, गलतफहमी (Misunderstanding) खः । समञ्जदारी मद्दुगु नं अर्थ खः ।

धात्थें बिच्चा याना सोय्बले द्योदी भक्ति याना जुइगु मिथ्यादृष्टिसिकं ग्यानापुगुला सुनानं छुं धाःगु खँ न्यना व खँयात अःखतं थुइका काल धाःसा व कन चर्कोगु मिथ्यादृष्टि

जू वनी । ठीक व स्रःकथं थुइका काल धाःसा सम्यक्दृष्टि दत्त
धका सीका काय्गु बांलाइ । बौद्ध सफू कथं दुःखया कारण
थुइका काय्गुयात सम्यक्दृष्टि धाइ ।

थोंकन्हे गुलि गुलि भिक्षुपिथाय् वना संगत यासेंलि
नखः चखः माने मयाःपि, अजिमाद्यो व गनेद्यो आदि माने
मयाना धाइपि दु तर अथे धयाजूपि गुलि गुलि कपिन्त दुःख
बीगु, थः कतिलाकेगु आदि छलकपट धाःसा छपति हे पा मजू ।
बुद्ध धर्म कथं थः जक कतिलाकेगु, थः जक सः स्यू धाय्गु
आदि फुकं मिथ्यादृष्टि खः । ध्व नं अवश्य मिथ्यादृष्टि खः
द्यो भक्ति याना थें द्यवं तरे याना बी घेगु विश्वास याय्गु ।

फीसं व्यावहारिक जीवने मिथ्यादृष्टि गुलित हानि-
कारक घेगुपाखे विचा याय् माला च्वंगु दु । उदाहरणया लागी
छपु बाखं धाय्ला घटना धाय् थन न्ह्यथनेगु उचित खना ।

निम्ह पासा मिले जुया बछि बछि लाय्तया तापाक
छथाय् बनय् ज्या वन । तापाक गामे वना व्यापार यावना
ध्यबा यक्को दय्क कमाय् घानाहल । इपि पासापि निम्हमध्ये
छमेस्या दृष्टि बेकोल । अथे धयागु ध्यबाय् लोभ वना मिथ्या-
दृष्टि जुल । मतलब ध्यबा अपो थःगु लहाती लाके माल ।

व दृष्टि बेकोम्ह पासां घाल—ध्व धन फुक फीसं
छेय् यंके मज्यू । फीथाय् त्वा यापि ताले मला । थःथितिपि
नं ताले मला । उकिं माछि जक फीके तया थन जंगले बैय्
महुया सुचुका थके । फीत मालीबले काः वय् मज्यूला ?

पासाम्ह स्वजाम्ह जुया च्वन । छक्कापंजा छुं मस्यूम्ह
जुन । ध्यबा मनसं बैय् थुनाथकल ।

मिथ्यादृष्टिम्ह कतिलाके सःम्ह पासां ला लिपा छन्हु
बान्हे वया धन फुकं खुया यंकल । वं थः अबुयात नं खं
स्यन—स्व बाः ! धन फुकं कया ह्यधुन । जिं पासायात खुं
पाः याय्बले ल्वापु जुइ । बाः फलनाथाय् जंगले भ्वाभःगु
सिमाया दुने सुला च्वं । बृक्षदेवता जुया च्वं । जिपि निम्ह
वया नालिस बीबले उम्ह खुं खः धयाब्यु । अले ध्यबा
पचे जुइ ।

यथे खँ मिले याय् धुंका मन बेकोम्ह, स्वजाम्ह पासा
याथाय् वना धाः वन—पासा, जहान यको दु । ध्यबा फुत ।
कीसं बैय् थुनावयागु व ध्यबा काःवने माल नु । निम्हं वन ।
म्हुया स्वःबले धन छत्ति मद्दु । अले ध्यबा खुया काःमेस्यां
सम्यक्दृष्टिम्ह पासयात धाल — “छला धर्मात्मा धका च्वनांला
हद कंगः खनी । धनच्वंगु धन खुया कयाका मखुला ?”
थःमन्तुं खुया कया, मकामेसित खुं धका पाः यात । थज्योपि
मनूत अबलेनिसें आःतकं दनि ।

निम्हेस्या ल्वापु जुल । स्वजामेसिनं धाल ध्वला
तस्सकं अन्याय अत्याचार जुन । जिं खुया मकया ।

मिथ्यादृष्टिमहेस्यां धाल—धन की निम्ह ल्वानां
छुयाय् । साछि सुं मद्दु । हुँकन सिमाय् देवता दु । अन वना
कीगु ल्वापुया खं कने । की निम्हे सु खुं खः व बृक्षदेवतां
धाइ । देवतां धाःथे याय्गु नु धका निम्हं वन ।

ल्हाः विन्ति याना प्रार्थना यात—हे प्रभु ! जिपि
निम्हेस्या ल्वापु जुल । खुं सुर्थे ? निसाब याना विज्याहुं ।

नकलोम्ह देवतां स्वजाम्हेसित खुं धयाहल । अले
स्वजाम्हला मुक्कं ग्वाज्योम्ह मखु खनि । वंला थ्व देवताला
मिथ्यादृष्टिम्ह खनी धात्थें देवता खःसा अन्याय कथं ल्वापु
छिने याइ मखु । सकलिम्ह द्यो खः मखु घंगु सोके माल धका
सिमाया छत्राखेरं मि तयाबिल । नकलिम्ह मिथ्यादृष्टि देवता
प्राण बचे याय् माला तिन्हुया पिहां वया धाल—

जिमि काय् मूर्खम्ह जुया जि क्कनेलि सो त्यंगु । जिमि
काय् हे खुं खः छ मखु धयाबिसेंलि धया बछि बछि इनाकाल ।

थन निम्हमध्ये छम्हस्या दृष्टि बेकोल अर्थात् मिथ्या-
दृष्टिक जुल । मेम्ह सम्यक्दृष्टिम्ह जुल । मन बेकोम्ह पासां
याना शान्ति मजुल ।

थन छम्ह मिथ्यादृष्टि जूगुलि वया संकल्प नं मिथ्या
जुल । वचन मिथ्या जुल । ज्या मिथ्या जुल । जीविका मिथ्या
जुल । प्रयत्न, होश व एकाग्रता फुकं सम्यक् मजुसे मिथ्या
जुल ।

उर्कि थ्व मिथ्या ग्यानापु, तस्सकं खतरा । द्यो पुज्या
जुइगु मिथ्यादृष्टिसिकं मखुगु मती तया ज्या याय्गु व खं
स्हाय्गु क्क हे मज्यू ।

मेगु मिथ्यादृष्टि दु सुं मनूयाबारे सुनानं ब मनू
थज्योम्ह धका न्यंकातल, वहे आधारे खः मखु विचा मयासे

[३०]

अथे हे सः धका विश्वास याना व यागु ज्यायावारे मखुथे मती
तय्गु नं मिथ्यादृष्टि सः ।

अशोक महाराजया तःम्ह मछि महारानिपि दु ।
पालंपाः याना रानिपिभ्याय् छं वनीगु जुया च्वन । छनु
तिष्यरक्षिता धैम्ह महारानियाथाय् वनेगु पाले लिबाक
बिज्यात । तिष्यरक्षिता महारानिया आय्बुया च्वंगु जुजु गबले
वं धका ।

अशोक जुजु इले मध्यंबले पाप मती तेच्वन । जुजु
ध्यनेसात न्यन—महाराज थौं छाय् लिबागु ? गन बिज्याना
च्वनागु ?

लिसः बिल अशोक जुजुं—सः थौं बुद्धगयाया बोधि-
वृक्षमा ववय् ध्यान याना च्वनागु तस्सकं आनन्द ताल । उकिं
भचा लिबात ।

महारानिया दृष्टि पात । ये ! जि स्वयाः नं व सिमा
योका मखुला ? व सिमायात जि बाकितय् मखु धका पाय्के
बिल । थ्व नं मिथ्यादृष्टि सः ।

खःगु खँ नं न्हाथासं ल्हाय् मज्यू

संसारे शक्तिशालीगु छुं बस्तु दुसा व खः सत्यवचन ।
थुकी मैत्री नं दुध्याय् माः । सत्यवचन मयोपि सुजक दे ।
उकि न्हाथासं ग्हागु पदवी च्वंसां सत्यवचन ल्हाय् धकाः
बाचा ल्हाय्मा अथवा प्रतिज्ञा याय्मा न्यायाधीसं नं वकीलतसें
नं सत्यगु जक खँल्हाय् धकाः शपथ ग्रहण याय्मा भिक्षुपिसं व
भिक्षुपिथाय् वनीपिं बौद्ध उपासकपिसं नं पञ्चशील काइबले
मखुगु खँ ल्हाय् मखु धकाः प्रतिज्ञा याः । पालन मजू थयःपिसं
जक स्यू ।

सत्यवचन धाय्बले बांमला धाइपि मद्दु थें च्वं तर
थीकन्हे सत्यवचन ज्याय् खेले मद्दु धँच्वंगु न्यने दु । अपोयाना
थये धँच्वनीगु व्यापार क्षेत्रे व सरकारी कारोबारे खः ।

थन सत्यवचन धकाः खँ न्हाथना च्वनागु सकसिनं नं
न्हाबले न्हाथासं खःगु खँ पिज्वय्के हे माः धाय्त्त मखु ।
सत्यगु खँ जूसां न्हाथासं ल्हाय् मज्यू धंगु खँ थुइकाबीत च्वसा
न्हाकागु खः ।

महामानव गौतम बुद्ध छम्ह सत्यवादी खः । अय्सां
वसपोलं हे किसान गौतमीया सीम्ह काय्मचायात म्वाइगु वासः
दय्काबी धँबिज्यात । छाय् धाःसा अबले किसान गौतमीयात
मेपि वैद्यतसें सी धुंक्म्ह मचा म्वाइ मखुत, वासः मद्दु धकाः

सत्यगु (खःगु) खँ धाःबले व मय्जुयात विष जुल व उई जुल । उकि गौतम बुद्धं व शोकाकुलम्ह किसान गौतमीयात मचा म्वाइगु वासः द्यकाबी तर सुं छम्ह हे मसीनिगु शुद्धगु छैय् वनाः तू छपासः माना हति धैबिज्यात । किसान गौतमी यः मचा म्वाकेगु वासःया लागी तू छपास काः वंबले सुंनसुं सी धुंकुगु छै जक धवदुल अले वं सीकाकाल कि सकलें सी मानि छाया घाःसा सुं मसीगु छै लुइके मफुत ।

गुलि गुलि कट्टरपिसं धैच्वं जि सत्यगु खँ धाहे धाय्, छाया ग्याय् माःगु दु, नुगले स्याःसा स्यातका । अथे धैच्वंमेस्यां थव मय् कि खःगु जूसां व खँ धाय्बले छुं ज्यावं मखु । वाद विवाद जुया छथ्वःया निध्वः जुइ । एकताया पासय् अनेकता जुइ । यःत न परयात नं छुं कल्याण मजुइगु सत्यगु जूसां धाय्मज्यू धकाः महामानव गौतम बुद्धं अभय राजकुमारयात धैबिज्यागु खँ मज्झिम निकायसं उल्लेख जुया च्वंगु दु । उकी थथे नं धैबिज्यागु दु—सत्यगु खँ ल्हाय्त् सुयातं हित्त जुइगु जूना बया नुगले स्याःसां धाय् ज्यू ।

छकः अजातशत्रु जुजुया महामन्त्री वर्षकार ब्रम्ह गौतम बुद्धयापाय् वनाः यःगु बिचाः प्वंकल—भो गौतम ! मिखां खनागुयात खना धाय्गु, न्हाय्पनं न्पनागुयात न्यना धाय्गु, शरीरं थियागुयात थियागु, थःम्हं स्यूगु व यःत अनुभव जूगु खँ कनां छुं दोष महु, पाप मलाः, थ्व जिगु बिचार खः । थुगु बारे छःपिनि छु बिचार खः ?

महामानव गौतम बुद्धया लिखः खः—हे ब्राह्मण !

थुको सहमति मदु । न्ह्यागुं खनागु खना धाःज्वीगु मिले मजू । गुगु खनागु खः व खना धाय्बले मेपिन्त भहित जुइगु, त्वापु पिहां वेगु जूसा खनागु जूसां खना धाय् मज्यू । गुगु खनागु खः व खना धाय्बले मेपिन्त नं थःत नं भि जुइगु जूसा जक खना धकाः कनेज्यू । अथे हे न्यनागु थियागु, अनुभव जूगु व स्यूगु खँ नं खः ।

गोतम बुद्धया एव खँ साप हे व्यावहारिक जू । आचार्य रजनीसं थःत अनुभव जूगु व थःम्हं स्यूगु खँ कन वा प्रकटयात । निसःम्ह भिसानाप यौन सम्बन्ध तयाः धका व यौन सम्बन्धौ अनुभवया खँ कंगु सत्यगु खःसां व्यवहारे व धार्मिक जगतयात मलो व भाःपासिया नुगले स्यात । एव मिले मजू घेगु खँ उदाहरणया भागी जक न्ह्यथनागु खः, उकि गोतम बुद्धं घेबिज्यागु, खनागु, अनुभव जूगु व स्यूगु न्ह्यागुं खँ कने मज्यू व धाय् मज्यू । त्रिपिटक बःकया नं जिद्विवास जुया हाला च्चने मज्यू ।

धर्म व कर्तव्य

धर्म धैरु भाःपाःसिनं ध्वीका च्वंगु हे पूजाभाजा व विहार मन्दिर दयकेगु जक थें च्वं । स्वां धुं धुपांय तयाः पूजा यायगु जक धर्म मखु बाय् धाःसा पुजायाना च्वनाया नाप नापं कर्तव्य नं बालन याय् फय्के माः । मथे बैगु थःथःपिसं याय् माःगु ज्या इले व्यले पूर्वके फुसा थवंथवे उपकार ग्वाहालि बी फुसा कर्तव्य पालन याःगु ज्वी । मले स्वां धुं धुपांय ज्वनाः पुजा याः जुया थें पिनै नं धर्मात्मा दुने छेँ नं धर्मात्मा ज्वी । कर्तव्य पालन मयाय्कं धर्मया मू दैमखु । कर्तव्य व धर्म निता ग्वाबले बाय् मज्यूपि व ला व लुसिये मिले ज्वी माःपि पासापि धाःसां पाइमखु ।

सुयागुं जीवने छुं बाःधा मदेक सुखपूर्वक जीवन हनेत मेपिनिगु सहयोग माः । भाइ-पासापि नाप सम्बन्ध तय् माः । उकिया लागी बुद्ध धर्म कथं परस्परे सहयोग याय् माः । थुकियात कर्तव्य पालन व धार्थ्येया धर्म धाइ । तथागत बुद्धं साधारणरूपं कना बिज्याइगु व भाःपाःसित ज्या खेले दुगु धर्म सः कर्तव्य पालन याय्गु । थुकी नं मुख्यगु खेँ कना बिज्याइगु बुद्धगु नुगलं ग्वाहालि बिया कर्तव्य पालन याय् माः ।

मनु छम्ह सामाजिक प्राणी सः । अयसानं समाजे न्हापां सम्बन्ध बांलाकातय् माःगु मां-बी व मचा-खाचा कनाः

काय्-म्ह्याय् अले गुरुपि नाप खः । धुपि परिवारतय्गु जीवन बांलाक न्ह्याना च्वनीगु हे थःथःपिसं याइगु कर्तव्य बांलासा जक खः । अथे घैगु मां-अबुं काय् म्ह्याय्प्रति याय् माःगु थःगु कर्तव्य, काय्-म्ह्याय्पिसं मां-बौपिन्त याय् माःगु थःगु कर्तव्य, शिष्य व गुरुया बिचे निखलःसिगुपाखें थःथःपिसं याय् माःगु कर्तव्य पालन ज्वीमा ।

बुद्धं उपदेश याना बिज्यागु—“सिगालोवाद सूत्र” कथं समाजया अंग खूगु दु—(१) मां-बौ (२) गुरु वा शिक्षक (३) कलाः मचा-खाचा (४) हित्तेशी पासापि (५) कमंचारी (ज्यामि) व मालिक (६) व श्रमण ब्राह्मणत (त्यागीत) खः । ध्व सूत्र अनुसार समाज घैगु हे धुपि खूगु अंग थें च्वं ।

अथे धाय्बले करपिन्त गुहालि बिद्याः उपकार याना कर्तव्य पालन यात धाःसा थःत नं अवश्य उषकार याइपि दे घैगु खः । थुकथं परस्पर (थबंथवे) कर्तव्य पालन जूसा व समाजया सुरक्षा न्ह्याबलें जुया च्वनी, गौरव व मान मयादा दे च्वनी ।

कर्तव्य व अधिकार

थन कर्तव्य नाप अधिकार नं न्ह्याने च्ववै । तर अधिकार घैगु कर्तव्य पालन मज्जीकं दे मखु । आपाःसिया कर्तव्य पालन मयासे अधिकार काय्गु जक खें न्ह्याना च्वनी । बुद्धया उपदेशकथं सकसिनं कर्तव्य पालन याय् हे माः । कर्तव्य पालन मयात धाःसा बयात दण्डपावे ज्वी । बौद्ध साहित्ये

अधिकारसिकं कर्तव्य पालन याय् गुली अपो बल बियातः गथे कि माँ-अबुपिनिपाखें काय्-म्ह्याय्पिन्त उपकार याना कर्तव्य पालन याय् माःगु दु । काय्पिनिपाखें माँ-बौपिन्त याय् माःगु कर्तव्य धमं दु । निखलसिगुपाखें थःथःगु कर्तव्य पालन याय् माःगु पूबने माः । अले अधिकार नं दे ।

माँ-बौया कर्तव्य छु ले ? काय्-म्ह्याय्पिन्त मभिगु संगतं बाय्काः भिगु लँपुइ तयाबौगु कुतः याय्गु शिक्षित याना मचा-खाचातय् थःगु तुति च्चो फय्का बौगु हे परम कर्तव्य कः ।

काय्-म्ह्याय्पिसं बैसवंपि माँ-बौया पालन पोषण याय्गु छेँ याय् माःगु ज्या याना बौगु, माँ-बौपि नं मखुगु लँच्ची साना च्वंसा उकि तापाका भिगु मार्गे तयाबौगु, कुल मयादायात रक्षा याना बौगु परम कर्तव्य खः ।

ध्व निगु पक्षं नं थःथःगु कर्तव्य पालन यात घाःसा निखलःसिया स्वापू साप बांलाइ । परस्परे गौरव म्ह्याबलें दे च्वनी । थःथःपिसं याय् माःगु ज्या तिमप्यन कि कचवं दे वं ।

मचा-खाचातय्गु भविष्य उज्ज्वल ज्जीत माँ-बौया आशीर्वाद माः । अथे आशीर्वादयो पात्र ज्जीकेत काय्-म्ह्याय्पि माँ-बौया भि याइपि ज्जी माः ।

“मातापितानुकम्पितस्स महानाम कुलपुत्तस्स वुद्धियेव पाटिकंजा नो परिहानि” धैगु अंगुत्तर निकाये च्वंगु पाठं बांलाक सीदु । थःगु शक्ति दय्कं नं माँ-बौपिन्त वास्ता मयाय्गु पतनया

कारण जक मखु चण्डालम्ह खः घकाः पराभव सूत्रे व वसल
सूत्रे घेतःगु दु ।

गुरु शिष्यया सम्बन्ध

थौया समाजे गुरु-शिष्यया बिचेया सम्बन्धला कन
महत्वपूर्ण जू । सिगालोबाद सूत्र अर्थात् गृही विनय घैगु सफुती
व्याख्या याना तःगु अनुसार गुरुया कृपा पात्र ज्वीत गुरुया
अनुशासने च्वने फय्के माः । गुरुयाप्रति आदर गौरव दय्मा ।
थुकथं व्यवहारे छ्यले फुसा गुरुयापाखें दयापूर्वक शिष्ययाप्रति
पुरे याय् माःगु कर्तव्य पालनया रक्षाया व्यवस्था नं पूरा ज्वी ।
थन नं निखें परस्पर कर्तव्य पूरा ज्वी माःगु खें उल्लेख जुया
च्वंगु दु ।

निम्हतिपूया सम्बन्ध

कलाः—भाःत निम्हसिया सम्बन्ध नं गावकं महत्त्वपूर्ण
जू । सारा समाजया दुस्यो हे थ्व धा सां पाइमखु । दम्पति
जीवन सुखमय मजुल खाःसा सारा परिवार सुखमय जीवनं
तापाइ अले सारा समाजे बहे ल्वे सरे ज्वी । व्यक्तिया समूह-
यात समाज धाइ । व्यक्तिया शुरुवात नं दम्पति जीवनं ज्वीगु ।
उकि दम्पति जीवन सुमधुर ज्वीमा । थौया संकीर्ण समाजे
निम्हतिपूया जीवन संघर्षपूर्ण व स्वापुं जाया च्वंगु दु । थुकथं
अशान्तगु दम्पति जीवनया बातावरणे ब्वलंपि मचात्तय्त
बांमलाःगु असर परेज्वी । इमिगु मने प्रभाव भिगु च्वनी मखु ।
मचाते नागी न्हापांयाम्ह गुरु हे माँ-बो खः । इमिगु लागी

म्हापांगु पाठशाला नं छे हे सः । उकि कलाः—भाःत निम्हस्या
अर्थात् मां—बी निम्हस्या चित्त सुमधुर बा लः व दुरु थें मिले
ज्वीमा । अले मचातय्गु भविष्य बांलाइ ।

मिसा मिजंया सेबिका वा दासि मखु । पारिवारिक
जीवने मिसा मिजं निम्हं बराबर अधिकार दुपि मालिक वा
रक्षक सः । निम्हसिगुपाखें कर्तव्य पालन ज्वीमा ।

निम्हतिपूया जीवन सुखमय व म्ह्याइपुसे च्वंकेत वं
वयागु, वं वयागु ग्वाहालि काय्मा, उपकारक ज्वीमा । भाःतया
दुःख ज्वीबले मिसां बछि इनाकाइ । कलाःया दुःख ज्वीबले
भाःतं बछि इनाकाइ । थः कलाःयात सःतेबले नं यो पहलं
सःताः व्यवहार याय्मा घकाः भगवान् बुद्धं घेबिज्यागु दु ।
कीथाय्सा पासापिनि न्ह्यःने नं म्हतुहाना च्वःबिया भुतुचा,
न्ह्यासि, न्ह्याय्मदु घकाः सःताः व्यवहार याय् यो । अथे समाजे
मत्वेक व्यवहार यातकि मिसायापाखें सहयोग सौहादंपूर्बकं
वेमखु । याय् मज्यूगु ज्याय् लगे मजुसे, विश्वास घातगु ज्या
मथासे च्वने फुसा मिजंनं मिसाप्रति कर्तव्य पालन याःगु ज्वी ।
दैनिक जीवनयात मदेक मगाःगु वस्तु चुलाका बीगु ध्व नं
कर्तव्य सः ।

मिसां छेया सम्पत्ति सुरक्षा याय्गु, पाहांवोपिभ्त
सत्कार याय्गु व छेया ज्याय् विचार गाकाः सरक्षण याय्मा ।
थुकथं परस्पर कर्तव्य पालन जुल धाःसा दम्पति जीवन पलेस्वां
थें हिंसि दे ।

पासापिनि सम्बन्ध

समाजे मां-बौ काय्-म्ह्याय् निम्हत्तिपूया गुलि महत्व दु उलि हे पासां पासाया बिचे महत्व दु । पासा घैम्ह समाजया अभिन्न अंग ज्वी धुंकल । पासा मदय्कं सुं नं जीवन हनाच्चने फेपखु । जीवन उन्नति याय् फेगु हे हितैषी पासापिनिगु संगतं सः । सम्पत्ति मध्ये दकसिबे महत्वपूर्णगु व मूवंगु घकाः भगवान् बुद्धं व्यग्रपज्ज सूत्रे घया बिज्यागु सः कि कस्याणमिन्न हे सम्पत्ति ।

आपालं मनूत मखुगु लॅव्वी वनीगु हे यःम्हं संगत यानाम्ह पासाया स्वभाव स्वया सः । भिम्ह पासा चूलाःसा जीवन नं भिनावनी थें स्यनिगु नं मखुम्ह पासां याना सः । उकिं सः तथागतं घैबिज्यागु—“नभजे पापके मित्ते नभजे पुरिसाधमे” अर्थात् पापी व अघमिपि पासापि नाले मज्जू संगत याय् मज्जू । हितैषी पासाया कर्तव्य सः । यःम्हं आश्रय यानाम्ह पासा मखुथाय् जूसा अनं मुक्त याना भिधाय् तय्गु । फुगु उषाय याना आपतपरे जूम्ह पासायात उपकार याय्गु । समाजे थये भिपि पासा नाला च्वनेफुपि व सम्बन्ध तय्फुपि थाहांवना गौरव दयाच्चनी ।

बुद्धया वचनयात नुगले थनेबले

बुद्ध वचन यक्वं दु । फुक्कं घेयें बांला । एसां बुद्ध
वचन मध्ये बांलागु योगु छगू ह्यया थन जित्त अनुभव जूगु,
खंत प्वंकेरयना ।

न परेसं विलोमानि न परेसं कता कतं
अत्तनोव अवेक्खेय्य कतानि अकतानिच

अर्थ—करपिसं छु या छु मया धका च्यूता तथा जुइगु-
सिकं थःम्हं छु या छु मया धका सोय्गु उत्तम ।

एव बुद्ध वचन धम्मपद धैगु सफुती च्वंगु खः । एव
बुद्ध वचन सोय्बले साधारण थें च्वंसा नं बांला थें च्वंसा नं
थुइका व्यवहारे छ्यले अपु मजू । संसारया मनूत चाहे गृहस्थी
जुइमा चाहे भिक्षु त्यागी सभ्यासि जुइमा सकलें घेयें थन
न्ह्यथनागु बुद्ध वचनया थःखः जुया च्वंपि खः । छाया धाःसा
अपोलं अपो मनूत करपिनिगु दोष जक खना च्वंपि व माला
जुइपि, थःगु दोष मखंपि । करपिन्त न्वाय् सःथें थःत न्वाय्
मसःपि । करपिसं थःत न्वाइगु मयोथें थःम्हं मेपिन्त न्वाय्बले
मयो धैगु मथूपि । एव खें च्वैच्वं नं एबहे कोले थ्याम्ह खः ।

थन न्वाय्गु धैगु बांमलागु शब्द मखु । न्वाय्गु धैगु
करपि सुधार जुइगु खें खः । उकि न्वाय्गु बांलागु खें खः ।

करपि भि याय्त न्वाय्गु, दोष मालेगु जुइ मखु । थन करपिसं छु या छु मया धका सो जुइगुसिकं थःम्हं छु या छु मया धका सोय्मा धाःगुया अर्थं छक बांलाक थुइकेमा थें च्वं । थः हित्तैषीपि अथवा लिक्क च्वंच्वनेमापिसं मखुगु ज्या याना च्वंसा सुं क मस्यू पह याना च्वं धाःगु मखुथें च्वं । थुजायाय्ला सुं क मच्चंसे न्वाय् हे माली ।

आः जित योगु बुद्ध वचनयाबारे खँ न्ह्यथने । “करपिसं छु या छु मया धका सोजुइगुसिकं थःम्हं छु या छु मया धका सोय्मा” थ्व बुद्धया उपदेश शान्तिया लागी वासः थें खेले दु । थौंकन्हे अशान्तिया वातावरण जुया च्वंगु करपिनि दोष एक मालेगु बानि जुया च्वंगुलि खः । थःगु दोष मखंगुलि वा तोपुयातःगुलि खः । आत्मालोचना अर्थात् थःगु दोष थःम्हं खंसा उस्त ल्बापु-ख्यापु धेगु दैमखु । विश्वया अशान्ति नं थःथःगु दोष मखंगुलि खः ।

बुद्ध धर्मया गुण मध्ये आत्मालोचना व आलोचना याय्गु छगू तःधंगु गुण खः । आत्मालोचना मयातलेयात आर्थिक समाधान जूसां शान्ति दैमखु । करपिसं छु या छु मया धका सोजुइगुसिकं थःम्हं छु या छु मया धका सोजुइगु उत्तम धाःगु बुद्ध वचन नुगले थनाबले— थः शिष्यपिसं ज्या द्वंकीगु व खँ मन्यनीबले नुगले स्याः । अले थःम्हं नं व हे ज्या द्वंकागु व थःम्हं नं थः गुरुया खँ मन्यनागु लुमनीबले मन याउंसे च्वं ।

न्वाय्गु धेगु नं शिष्यपिनि उन्नतिया लागी जुइमा न कि बाधाया लागी । मखुथे थुइका न्यनाख्यं विश्वास याना

गुरुमेस्यां न्वागुलि अहिंसक अंगुलिमाल ज्यानमारा जुल । थन
 अंगुलिमालया अन्ध गुरुभक्ति याना नं व मनू स्याइम्ह जुल ।
 बुद्ध धर्म कथं गुरुं घाल धाय्वं विचाः मयासे सिरोपर याना
 गुरुं घाःगु व याःगु ठीक जू धाय्गु मिले मजू । अशिवेकी
 गुरुभक्ति मिले मजू । अभाग्यया खं धाय्सा छु धाय् परम्परागत
 कथं गुरुया वचनयात व सफुती च्चैतगु बुद्ध बचन धाय्बंतुं
 मुक्कं सिरोपर याय्गु बानि जिके मदु ।

बुद्ध धर्म छेकि तय्गु व छलकपटयात थाय् मदु ।
 छलकपट घैगु राजनीतिइ जक दु । व नं सैद्धांतिक शास्त्रे
 मखु व्यवहारे जक । अंगुलिमालया गुरुं छलकपट म्हिता छेकि
 तःगुनि अहिंसकम्ह मनू हिंसक जुल ।

सकस्यां छता छता बानि दैच्चनीगु जुया च्वन । थव
 च्चैच्चमेस्या नं बानि छता दु थःम्हं घैथें जुइमाःगु, एकोहोरी
 जुइमाःगु । मतलब धाय्साथ व मती तय्साथ याय्माःगु,
 आसेनि धाय् मज्जू ।

शिष्यपिन्त थःम्हं घैथें ज्या मयातकि छकलं धाय् धुंकी
 आमज्योगु पह बांमला । म्हासा छे हूं । अले थःम्हं नं थः
 गुरुया खं मन्यनागु लुमसे बइबले मन याउँसे च्वं ।

गुबलें गुबलें लेखकतसें करपिनिगु लेख अनुवाइ याना
 थःम्हं च्वयार्थें थःगु नां तया छापे याइगु खनीबले मिले मजूगु
 व मलोगु ज्या यात घैथें मती वो अले थःम्हं नं न्हापा अथे
 यानागु लुमनीबले अपो कल्पना मजू थः नं अथे हे जुइ धुन घैगु
 लुमं अले मन याउँ ।

गुगुं पत्रिकाय् लेख् छोय्बले खं लिकया चिकिहाक
याना छापे याना हइबले भतिचा सुख मताः थें च्वनी । अले
थःम्हं नं सम्पादक जुया करपिनि लेख् चिकिहाक याना छापे
यानागु लुमनीबले मन यार्से च्वं । नुगः मछिगु लनाबं ।

करपि तःसकं हाला त्वाना च्वंगु खनीबले बांमला थें
च्वं तर थः नं छक निक अथे हाला जंगलो पहलं त्वानागु
लुमनीबले छचों कुछु अने त्वानाच्च्वंपि खना द्वेष पिहां वोगु
मदया वं ।

विहार विहारे वइपि मस्तसें भगवान् बुद्धयाथाय् बा
गनं द्यो दुथाय् छाइतःगु मरिचरि व दक्षिणा (धयबा) खुया
काइगु खनीबले गज्योगु बांमलागु चाला घंथें मती वइ । अले
थःम्हं नं मचाबले गुम्बाय् व गनं गनं घलं दे वनाथाय् अष्टमी
अत च्वं वनाथाय् द्योयाथाय् छाइतःगु धयबा व मरिचरि खुया
कयागु लुमना वइबले थः नं जा अथे ख.नि घंगु मती वो ।

गनं विहार दय्का च्वंथाय् चन्दा ब्यूपिनि नां न्यंका नं
च्वनी च्वया छापे नं याइथाय् गुलिसिगुं नां तोफिना च्वने यो ।
गुलिसियां नां पिहां मवो घका सुख मताः । अथे हाला च्वंगु
ताइबले त्याग याना बी धुंका अथे मधाःसां ज्युथें च्वं घका
मती जक तय्गु मखु बाखं कनिबले नं घेच्वनाम्ह जि न गनं
गनं समारोहे न्ववानागु दैबले बा गनं चन्दा बियागु दैबले नां
पिहां मबलकि सुख मताः । मेपिनि नं अथे हे मखा जुइ घंगु
लुमनी । करपिन्त बाखं कनीमेस्या नं थये जू खनिका घंथें
मती वं ।

[४४]

थुकथं इलेबिले थःम्हं छु याना छु मयाना धंगु बाला
स्वेबले थःगु दोष खना उकेयात सुधार याय्गु अवसर दे, अथे
हे थःम्हं याना च्वनागु बांलागु गुण खना वयात फन व्वातुकेगु
संभव जुइ । डलिजक मखु मेपिसं नं गलित याइबले मनूया ध्व
कमजोरो खः घका समझदारी देका थःगु मन याउंके च्वनेसइ ।
करपिनिगु कमजोरौयात जक दोहरे याना स्वाना च्वने मालौ
मखु । थजागु गुण दत धाय्वं याउंके म्वाय् सइ, परस्पर
सद्भावना व समझदारी देके फै, गुकि याना कीगु छे परिवार
समाज न्ह्यैपुसे च्वनी । धर्मयात जीवने छ्यले सय्केगु ।
बुद्धयाप्रति ध्व हे दुग्गु पूजा खः । बुद्ध धर्म व्यवहारे छ्यलागु
जुइ ।

अशान्ति गुबलें तनीमखु

अक्कोच्छि मं अवधि मं अजिनि मं अहासिमे
येच तं उपनय्हन्ति वेरं तेसं न सम्मति ।

अर्थ—जित बोबिल 'जित दान', 'जित त्याकल' जिगु
सुटेयात घका गुम्हसिनं बारंबार मती तई उम्हसिया वेर
(अशान्ति) गुबलें तनी मखु ।

एव गाथा (इलोक) त्रिपिटकया खुद्दक निकाये च्वंगु
“धम्मपद” घंगु सफुती च्वंगु खः । छन्हु ध्यानकुटी च्वंपि
श्रामणेरपिन्त थुकिया व्याख्या याना व्वंका च्वना । व्वंका
च्वनामेस्या व्वंके हे मसः थें, मच्छि थें च्वन । जितःतुं लागु
खें जुया च्वन । उखुनु लाक हे नुगले स्याइगु खें प्यंकल बा
धागु जुया साप मन सुख मदे च्वगु ई जुया च्वन । बुद्धया
वचन नुगले पयं खूब मने संघषं जुल । मने तस्सकं दुनेध्यंक
घसे जुल । जित बोबिल, जिगु खें मन्यन घंगु जक लुमना नुगः
हीसे च्वंच्वन । धात्थें नं मेपिसं नुगले स्याक्क धागु खें लोमंका
स्योय् फुसा मने द्वेष भाव तना याउँसे च्वनीगु खः हे खः ।
बुद्धया खें ब शिक्षा वांलासां व्यवहारे छ्यले अपु मजू घंथें
मती वेच्वन ।

यन सहयाय् मागु खें पिहांबल । प्रश्न छु धाःसा

सहयाना थें बुद्धया पाले थें बोफिया च्वंम्ह बा घयागु खं मन्यं-
मेस्या मन नाइया मवं । मेखतं घाय्माल घाःसा मेपि ज्ञानि
मजू, थःगु दोष थःम्हं सुइकार मया, द्रन खःका घका मती
मतः । अज्योबले छु याय्गु जिके लिसः मदु । बुद्धया पाले
मभिपि सिखे जू, मन हिला ज्ञानि जू । भाः बथे मजू ।
दकसिबे थाकुगु लुटे याइबले लोमंका छोय् साब थाकु । तर
बुद्धं घैबिज्यागु खं शत प्रतिशत सत्य काः । जिगु लुटेयात
घका मने बारंबार लुमंका च्वनेबले शान्ति मदु, मने बाह
जुइका च्वने माः छटपटे जुइका च्वने माः । डाकुं लुटेयाना
कागु लुमंका नुगः मछिका च्वनाया छु फाइदा । लोमंका
छोःसा भानन्द । मेहनत याना कमाय् याय्गु उत्तम ।

मेगु छगू खं बा घटना न्ह्यथने । कल्याणमित्र सत्य-
नारायण गोयन्का बर्माया छम्ह उद्योगपति खः । तर बौद्ध
ध्याने लगे जुल । अन समाजवादी सरकार बल । दक्को
सम्पति सरकारं लुटेयाना काल । बौद्ध ध्याने लगे जूम्ह जुया
बुद्धया शिक्षा लुमंका “जिगु लुटेयात” घका बारंबार मती
मतसे मनं याउँकल । भाः वेक ध्यानगुरु जुया भानन्दं दुःख
मदेका च्वंच्वन । बुद्धं घैबिज्या थें जित बोबिल, जिगु लुटेयात
घैगु मती मतःबले शान्ति जुल ।

सत्यनारायण गोयन्का थेंतुं मेम्ह मुस्मा उद्योगपति दु
बयागु नं सम्पति सरकारं काल । व नुगः मछिका ख्वख्वं
मिस्त्रा कां जुल । पाकिस्तान बिस्थुं वन, अनं बंगला देश वन,
बयात शान्ति मदु । बंगला देश तोता नेपाः बल । मिस्त्रा कां

जुया च्वंगु थःगु मिलां सना । आतक नं स्योया च्वन तिनि ।
 वया मने शास्त्रि मद्दु । लोमंका छोगु जूसा सत्यनारायण
 गोयन्का छम्ह हिन्दू जुया बुद्धया शिक्षां शास्त्रिमय्गु जीवन
 हुना च्वथें याउंके हुना च्वनेदें । जित नं नुगले स्याक्क घाःगु
 जक लुमना भशान्ति जुया च्वंगु बुद्धया शिक्षा व सत्यनारायण
 गोयन्काया खें लुमंका मन याउंका । एसां च्वबुक तोता छोय्
 मफुनि ।

भाः बनेनु गौतम बुद्ध — “जित बोबिल” धका मती
 तल घाय् वं न्हाबलें मने वैरभाव वा भशान्ति जुया च्वनि
 धका छाया, सुया कारणे धैबिज्यागु धैगुपाखे ।

बुद्धकालीन घटना खः । भगवान् बुद्धया ककाया काय्
 बाज्यो वंका भिक्षु जू वन । व छम्ह बुद्धा जूसां ज्ञानं मचा
 तिनिम्ह । म्ह नं तग्गारा, उकि वया नां थुस्लतिस्स जुल ।
 वया मती खः भगवान् बुद्ध हे थः दाजु तःबाया काय् जूबले
 छुकिया धन्ना । उकि अहंकार बढे जू । सय्का सीका तःगु छुं
 मखु । न्यने कने याना सय्के धैगु नं कुतः मद्दु । न्हि न्हि
 महास्थविर थें बैठके वा सभाभवने मुख्यगु भासने सात्तिक थें
 च्वंच्वन ।

पिनें पाहां भिक्षुपि भगवान् बुद्ध दर्शन याय् धका
 स्थविरपि भिक्षुपि बिज्यात । भिक्षु पिनिगु नियम कथं आगन्तुक
 भिक्षुपिन्त पिनें बिज्याइबले तुत्ति व ख्वा सिलेत लः तथा बी
 माः, लासा लाया बी माः, थकालिपि जूसा वन्दना याय् माः ।

व थुल्लतिस्स भिक्षु बुहाम्ह जूसां ज्ञानं कच्चा त्तिन्मिह जुया फुइकमिक्क मुख्यगु आसने सालिक थें सुं क च्वं च्वन । बुहाम्ह जुया आगन्तुक भिक्षुपिसं महास्थविर जुइ धका वन्दना याइगु । छम्ह ल्याय्म्हचाम्ह भचा छागु मिजासम्ह भिक्षु छम्हेस्यां न्यन 'छ भिक्षु जुयागु गुलि दत्त ? वं लिसः बिल म्हिग म्हीग त्तिन् जिज्याम्ह । आगन्तुक भिक्षुं धाल—ह्य लुच्चा ! थकालिपिसं वन्दना याका सुं क च्वनेगु मच्चा नं मजू !

व बुहसां ज्ञानं मचाम्ह भिक्षुं लिसः बिल—वांलाक होश याना खँ ल्हा, छिपि गन बयागु ? भगवान् बुद्ध जिमि दाजु स्यूला ? छिपि थन च्वने दैमखु हँ धाल । भिक्षुपिसं थ्व खँ भगवान् बुद्धयाथाय् थ्यंका बिल । बुद्धं सःता न्वाणा बिज्यात । छं आगन्तुक सत्कार व थकालिपिस्त वन्दना मयासे सभा भवने मुख्यगु आसने फेतुना मत्थोगु कर्म यात । क्षमा फों आगन्तुक भिक्षुपिके धैबिज्यात ।

व थुल्लतिस्स भिक्षुं धाल—जित बोव्यूपि नं इपि, जि क्षमा नं इमिके फोनेगु ना ? फोनि मखु क्षमा धका तँ चाल । भगवान् बुद्धं भिक्षुपिन्त धया जबरजस्ति छयों कुछुका क्षमा फोंकल । वहे भिक्षुयाबारे च्वेच्वंगु गाथा धैबिज्यागु छः । व भिक्षुया आगन्तुकपिसं बोव्यूगु जक लुमंका मने द्वेष तथा अशान्ति जुइका च्वन ।

माः हाकनं घटनात्मक खँ छगू म्ह्यथने । जि भानन्द-कुटी विद्यापीठे सुपरिवेक्षक जुया च्वनाबले जित च्वं मादेश

बल । भूगु सेसने वैपि विद्यार्थीपिके न्हापायागु न आःयागु न
 ध्यबा असुल मयाकं ते दै मखु, ध्यबा कया जक दुकाय्गु ।
 भले ध्यबा दुम्ह साहुया काय्मचा ध्यबा मज्वंसे वल । आदेश
 बमोजिम मचायात लित छोयाबिया । म्हस्यूम्ह जुया सामान
 थःगु कार्यालयेसं तेका छोया । मचा छेँ लिहाँ वन जूगु खँ
 कन । बौम्ह साहु मदी । तःबामेस्यां ध्यबा बिया हल ।

२०२८ सालं जि विद्यापीठ तोता धर्म प्रचारया ज्याय्
 लगे जुया । गोदें लिपा जित धर्म प्रचार याय्गु ज्याय् ब
 विहार निर्माणया ज्याय् गाक्कं गुहाली ब्यूम्ह वहे मचाया बाः
 जुल । मचाया तःबामेस्यां घेच्वन फी मचायात विद्यापीठं
 लित छोया हम्ह भन्तेयात छाया गुहाली बियागु ?

मचाया बाःनं धाल—ध्यबा जोनावने मागु जोना
 मवंसेलि नियम मुताबिक यातका थुकी छाया तें पिकया च्वनेगु ।
 थये धाःसा नं मचाया तःबाया मने सुख मतागु मलेंनि थनि
 फि निदें दत ।

थन बुद्धया वचन लुमनीबले—जितः बोबिल, जित
 दाल घका मती बारंवार लुमंका च्वन धाःसा शान्ति दै मखु
 धाःगु खँ सत्य जुल । मचाया बाम्ह साहुया लोमंका कारण
 सोका दिल, मने याउंसे च्वन ।

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

माँया गुण

पार गथे जुइ, माम यागु गुण नं ॥

सेवा याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥१॥

गभं वास च्वना बले, गुलि दुःख सिया दिल ॥

जित दुःख जुई घका, गुली म्हुतु म्हाला दिल ॥

अति कष्ट सह याना जन्म ब्युम्ह माम या ॥

भक्ती याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥१॥

खि फाय च्व फाय धाय मसः, उखें थुखें फानाबी ॥

ववः घचा सह याना, हुयका चोयका छोयाबी ॥

श्वातीं ये दुःख सिया, हुकें याम्ह माम या ॥

तहल याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥२॥

चिकं चाकं बुइका बी, पित्त पीका मुले तई ॥

रुवा सोया मुमुं न्हिला, दुःख फुकं तंका छोई ॥

अमृत धारा दुरू त्वंका, बोलं कुम्ह माम या ॥

सेवा याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥३॥

नये त्वने धाय मसः, इले बिले त्वंका वनी ॥

न्ह्यागु ज्याखें याना चोंसां, जि हे तुं लुमंका च्वनी ॥

चान्हें न्हिनं जुजु घका, घय घय पुइम्ह माम या ॥

भक्ति याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥४॥

छथु निथु मुसु वई, म्हे ज्यु मदेक धंदा काई ॥
 मिखा दंक खोबी तया, अजि बेद्य केना सोई ॥
 चोकी होले हाले याना, म्वाका तम्ह माम या ॥
 भक्ति याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥५॥

न्यादें उमेर दसे निसें, आखः बोंके थाले याई ॥
 ह्योका अनेकं जतन याना इलम कमाई देका बिई ॥
 विवाह कर्म फुक्क याना, लय लय ताइम्ह माम या ॥
 सेवा याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥६॥

जिगु निर्मित दुःख स्यु स्यु, उमेर नं घल्के जुल ॥
 ल्हा तुति सिधील जुया, सने साने मफुत ॥
 अले छंगु भरे धका, भर काम्ह माम या ॥
 तहल याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥७॥

थ्व अन मोल चोला, हानं लिपा दइगु मखु ॥
 लाख चौरासी हित्तु हिला, तरे ज्वीत व्युगु ॥
 माया मोह जालं केना, चेत काय मफुत ॥
 भाः गथे याये दैब, बेर थ नं फुइन ॥८॥

सकलें मांया गुण लुमंका तयेफुपिं ज्वीमा धका आशिका याना
 प्रकाशन यानागु जुल

जीवनकांछि लुमंका तये बहःगु एकताया ताःचा

सारणीय धर्म ६-ता

लुमंकी सदां खुता धमं, वथें ज्या या गथे कन ॥
बुद्ध देशित धर्मं स्व, गति भिक्किगु कर्मं थव ॥
न्यना धमं सारणीय, चना नुगलय् मैत्रो व ॥
जुया श्यागी मत्ती भिका, चवना शीलाचरणस ॥
जुइका पूर्णं प्रज्ञा ज्ञानं, लुइका आर्यं सत्यं व ॥
सदां ति सकस्या निति, भावना मैत्री बांलाक ॥
ज्या व खँ ल्हा हिसि दयेक, भित्तुना मनं सिच्चुक ॥
अले जुइ सकलें थः थः, कत भाव तना थन ॥
यइ सकस्यां दुरु लः थें, मिले जुइ लय्ता ख्वालं ॥
लुमना चवनी पिने वंसां, दुने चवंसां वथें हनं ॥
काय् कलाः थः थिति मित्र, जला खला सम चनी ॥
जुइ मखु कलह गबलें, भेद दृष्टि न्हना बनी ॥
ईर्ष्या द्वेष मान मोह, जुया शुद्ध अकुशल ॥
आर्यं ज्ञानं जुया युक्त, न्ह्याने त्यूने सगौरव ॥
थव खः धमं सारणीय, प्रिय गौरव संग्रह ॥
ताःचा खः थव एकताया, मदया विवाद चवत्तुक ॥
थः कत मदया भेद, जुइगु पवित्र निश्चल ॥
गृहस्थ त्यागी सन्यासीं, यायेगु पालन निर्मल ॥

— भिक्षु ज्ञानपूर्णक

- (४०) " " -२ द्वि. संस्करण (६४) पालि प्रवेश भाग-१
- (४१) " " -३ (६५) चमत्कार
- (४२) मत्ति भिसा गति भिनी (६६) मणिक जातक
- (४३) बौद्ध ध्यान (६७) चरित्र पुत्रः
- (४४) हृदय परिवर्तन (६८) महाजनक जातक
- (४५) न्हापांयाम्ह गुरु सु ? द्वि. सं. (६९) गृही-विनय-पु. संस्करण
- (४६) बाखे भाग-४ (७१) बुद्ध-जीवनी
- (४७) अभिधर्म (७२) प्रवेश भाग-२
- (४८) सप्तरत्न धन (७३) प्रवेश
- (४९) महासति पट्टावसान (७४) प्रवेश भाग-२
- (५०) शान्तिया स्वाधः (७५) धम्मपद कविता
- (५१) चरित्र पुत्रः भाग-२ (७५) धर्म मसीनि
- (५२) बुद्ध व शिक्षा (७६) दान
- (५३) ज्ञानक माला भाग-१ (७७) तेमिय जातक
- (५४) बौद्ध ध्यान भाग-२ (७८) धम्मिक सुत्त
- (५५) किसान गीतमो (७९) मध्यम मार्ग
- (५६) जप पाठ व ध्यान (८०) महासीहनादसुत्त
- (५७) लुम्बिनी विपस्सना (८१) बाखे भाग-५
- (५८) विश्व धर्म प्रचार देशता (८२) भिम्ह म्हाब् व क
- (५९) विश्व धर्म " भाग-२ (८३) भिक्षु जीवन
- (६०) योगीया चिट्ठी (८४) भिम्ह मन्वा
- (६१) जातक माला भाग-३ (८५) विवेक-बुद्धि
- (६२) संक्षिप्त भावना (८६) स्वास्थ्य लाभ
- (६३) महानारद जातक (८७) शिक्षा

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

(१) बुद्धया किनिगु विपाक	(२०) बोधिसत्व
(२) अभिघर्म भाग-१	(२१) शाक्यमुनि बुद्ध
(३) मंत्री भावना	(२२) अनन्त लक्षण मुत्त
(४) श्रद्धाप्रतिहायं	(२३) वासेट्ठी थेरी
(५) योम्हं म्हाय	(२४) घम्म चक्कप्पवत्तन मुत्त
(६) पञ्चनीवरण	(२५) लक्ष्मी द्यो
(७) बुद्ध घर्मं, द्वितीय संस्करण	(२६) महास्वानजातक
(८) भावना	(२७) अभिघर्म भाग-२
(९) एकताया ताःचा	(२८) बाख्खेया फल भाग-१
(१०) प्रेमं छु ज्वी ?	(२९) " " भाग-२
(११) क	(३०) जातक बाख्खे, द्वितीयावृत्त
(१२) मि	(३१) राहुलयात उपदेश
(१३) बुद्धया अन्तिम यात्रा-१	(३२) अहिमाया विजय
(१४) " " -२	(३३) प्रौढ बौद्ध कक्षा
(१५) त्रिरत्न गुण स्मरण	(३४) मुखंम्ह पासा मज्ज
(तृतीय संस्करण)	(३५) बुद्धया अर्थनीति
(१६) परित्राण (द्वितीय संस्करण)	(३६) भ्रमण नारद
(१७) कर्म	(३७) क्षान्ति व मैत्री
(१८) प्रार्थना संग्रह द्वि. संस्करण	(३८) उखानया बाख्खे पुचः
(१९) बाख्खे भाग-१	(३९) पालि भाषा अवतरण